

săgetătorul

dramă în patru părți
de *ION OMESCU*

Mihalcea Hincu	}	căpeteniile răsculaților
Apostol Durac		domnul Moldovei
Duca-Vodă		vel-vistiernic
Iani		sora lui Durac
Păuna		
Teofil		
Ștefan		tatăl ei și al lui Durac
Preda		de la Suceava
Nică		
Hzirea		
Ruset		pisarul domnului
Pașa		
Bartoldo		astrolog
Bartolomeo		bărbier-hirurg
Caliopi		fiica lui Iani
Unchiul		
Nepotul		

Un gealat, doi slujitori, doi oșteni, doi iedeccii și patru drăgani mercenari.

PERSONAJELE

1671—1672

Intimplările acestei piese sint inspirate din cronica lui Amiras și a lui pseudo Nicolae Costin.

Sfârșitul lui Hincu și dragostea Păunei, dintr-o cronică pierdută. Piesa se va juca fără pauze între tablouri, pe un dispozitiv scenic fix, cu trei platforme, închipuind diferitele locuri ale acțiunii, punctate succesiv prin schimbare de lumină.

PARTEA ÎNTÎI

Pădure în marginea drumului. Flăcări la orizont. Răsculații s-au oprit să privească satul cuprins de pîrjol. Apare Păuna, alergînd.

PAUNA: Hincule! Mihalcea! Hei, Hincule!

DURAC (*venind în urma ei*): Degeaba-l strigi!

PAUNA: Hincule! Hincuu!...

DURAC: Parcă nu l-ai cunoaște...

DRĂGANUL I (*celui de lîngă el*): Sint și oameni?

DRĂGANUL II: Oamenii au fugit în pădure.

DRĂGANUL I: De ce?

DRĂGANUL II: Nu mai pot să plătească bir.

PREDA (*bombănind, lui Ștefan*): Dacă ne-apucă viscolul, nu mai ajungem la Iași. Se duce de ripă răscoala.

ȘTEFAN: Parcă plînge cineva...

PREDA: Moldova plînge.

PAUNA (*strigînd din răspuțeri*): Hincuu!... Hincuu!... (*Scîncește.*) O să ardă de viu.

DURAC: A văzut moartea și-i arde de joacă.

DRĂGANUL I (*celuilalt*): Lemnul e scump la noi în Austria.

DRĂGANUL II: Și în Lehia.

DRĂGANUL I: Nu i-ar fi dat foc fără oameni înăuntru.

(Minjit de funingine, s-arată Hincu, țînînd în brațe pruncul scăpat de la prăpăd.)

TEOFIL: E flăcău. Se cunoaște după țipăt.

DURAC: L-ai botezat în flăcări; o să iasă om.

HINCUL: Sau lepră.

PAUNA: Stai de-ți trage sufletul!

HINCUL: Mai am șase. (*Preda îi întinde o ploscă.*) Vrei să mă-mbăt?

ȘTEFAN: Crezi că mai e nevoie?

PAUNA: De ce spui asta?

DRĂGANUL I (*celuilalt*): Eu n-aș fi făcut-o.

DRĂGANUL II: Nici dacă era băiatul tău?

DRĂGANUL I (*dînd din umeri*): N-am decît fete.

HÎNCU (*urcat pe un tâpșan, ridică pruncul deasupra capului*): Și pruncii, când vor ieși din pîntec la lumină, mai înainte de a-i învăța să umble sau să se roage, să-i ridicăm spre ceruri, spunîndu-le...

TEOFIL (*Păunei, pe obrazul căreia șiroiesc lacrimi*): Ce-i?

PĂUNA: Îmi place...

TEOFIL (*oftînd*): Mai bine te lăsam acasă!

HÎNCU (*cu glas înalt și limpede*): Acolo sus e cerul. Și cînd mor, stelele lui cad pe pămînt...

OSTAȘUL I (*celui de lingă el*): Nu văd nici o stea.

OSTAȘUL II: Mîine. Azi o să ningă.

HÎNCU (*rotîndu-se cu pruncul în brațe*): Ăsta-i trupul nostru. Aici sînt florile, aici e casa...

NEPOTUL (*în șoaptă, Unchiului, care îi face semn să tacă*): Unde sînt florile?

HÎNCU: Și toate trec, și toate se destramă. Numai sfînta dreptate strălucește vie peste veac. (*Urăle. Hîncu se pleacă ușor, ca un cuvîntător de profesie. Apoi trece pruncul lui Teofil.*)

PREDA (*lui Ștefan*): Le potrivește bine, serdarul.

ȘTEFAN: Se cam ascultă vorbind.

TEOFIL (*cu pruncul în brațe*): Să nu-l sperie mustățile!

ȘTEFAN (*lui Preda*): M-am înrăit, nu-i așa?

PREDA: Sărăcia...

DURAC (*lui Hîncu, desfășurînd un sul*): Ne-ndreptăm pe două drumuri spre Iași. Ștefan cu căruțele pe-aici. Eu...

HÎNCU (*întrerupîndu-l*): Nu ți-a plăcut cum am vorbit?

DURAC: Poate ar fi trebuit mai pe-nțelesul lor.

PĂUNA: Ai vorbit foarte bine.

HÎNCU (*lui Durac*): Spune!

DURAC (*privindu-l lung*): Jumătate din ei or să moară. Ce mult ar trebui să-i

îubim ca să le-o putem cere. (*Scurt.*)

Cîți iei cu tine?

HÎNCU: Numai pe Hrizea.

PĂUNA (*descumpănită*): Numai pe Hrizea?

DRĂGANUL IV: Și pe noi.

HÎNCU (*dur*): Vă plătesc să faceți cum vreau eu, nu ce vreți voi.

DRĂGANUL IV: Ești iute, pan serdare.

HÎNCU: Sînt cum trebuie să fiu.

DRĂGANUL III (*îndepărtîndu-se*): Îmi place...

DRĂGANUL IV (*chicotînd*): Și mie; numai de-ar plăti.

DURAC (*mocnit, privind în urma lor*): Ucigași cu simbrie.

HÎNCU: Avem nevoie de ei. Pină deprind ai noștri meșteșugul armelor.

DURAC: Știu.

HÎNCU: S-auzim de bine!

PĂUNA: Ai grijă...

HÎNCU: Duca o fi turbat așteptîndu-mă. Că doar pentru asta m-a trimis: să văd ce se petrece.

DURAC: Spune-i că-i bine...

PREDA (*completîndu-l*): ...pentru Moldova.

PĂUNA: Îți pui capu-n joc!

HÎNCU: Viața ar fi searbădă fără asta! (*Zimbește.*) Nu-i așa?

PĂUNA: Nu. (*Hîncu iese. Cresc flăcările.*)

DRĂGANUL I: Ce țară! Cum zici că-i spune?

DRĂGANUL II: Moldova.

DRĂGANUL I: Sub noi, sub austrieci?

DRĂGANUL II: Sub turci.

DRĂGANUL I (*chibzuînd*): Eu n-am omorît niciodată turci.

DRĂGANUL II: Eu, unul singur.

DRĂGANUL I: Și ce-ai simțit?

DRĂGANUL II: N-a fost decît unul.

DRĂGANUL I (*privind cerul împurpurat*): Ce țară!

O sală a palatului domnesc, pe care o vom numi „cea mică”. Pe poliță, de jur-împrejur, o colecție de găvane smălțuite. Faptul că în locul desenului floral sau geometric, se află semnele chipului omenesc îi va sugera spectatorului ideea unor cranii stilizate, și-l va duce cu gîndul, pentru o clipă, la boierii Lăpușeanului. Voievodul, roșu la față, gesticulează cu un hartan în mîină. În fața lui, vel-vistiernicul Iani Lascaris. Ceva mai încolo, în dreptul unui hîrdău plin cu apă, un gealat tuciuriu și buzat.

DUCA: Faci pe căpăținosu' cu mine?

Spune! Unde-ți sînt banii? (*Iani tace.*)

De ce mă bagi în păcat? (*Aproape plîngînd.*) De altul poate nu mi-ar părea rău, dar de tine mi se rupe inima; că ești tilhar de-al meu!

IANI: N-am bani.

DUCA: Bagă-i capu-n hîrdău. (*Gealatul se execută. Duca geme, ca și cînd el ar fi cel pus la carne.*) Destul! Dă-i drumul! (*Respiră anevoie, își revine odată cu Iani.*) N-ai inimă, Iani! Și doar împreună, cu traista-n băț, am trecut Dunărea. La cine altul vrei să

cer sprijin? (*Iși șterge fruntea de sudoare.*) Țăranii se răscoală; turcii-mi cer bani și minăstirea stă nezugrăvită de la Paști. (*Iani dă din umeri.*) De ce nu mă iubesti? Nu sînt eu dascălul tău? Spune! Cine ți-a arătat cum se suflă aur peste bani de plumb?... ..Te-a învățat la rele?! ...Te-a făcut om?!

Sala, pe care o vom numi „cea mare”. Smiorcăindu-se, Duca se apropie de Ali-Pașa. Turcul îl privește nedumerit, ținînd un hartan în mîna dreaptă, apoi începe și el să plîngă. Se adresează, printre sughituri, lui Ruset, plecat spre el, cu distincție de fanariot subțire.

PAȘA: De ce plînge?

RUSET (*evaziv*): Nu știu... probabil vreo femeie.

PAȘA (*conținînd brusc din plîns*): Eu nu plîng pentru femei.

DUCA: Ce zice?

RUSET: Luminăția-sa spune că ori de cîte ori vine în Țara Moldovei, pîntecul lui găsește multă mulțumire.

DUCA (*mîriînd*): Și inima noastră. (*Pașa zvîrle hartanul. Unul din cei doi slujitori, aflători în spatele jilțului, îl*

Sala mică. Imbrăcat în strai de curtean, Hîncu — proaspăt sosit de la Suceava — își încheie ultimul bumb. Nică, purtînd pe umeri un coș doldora de cioburi, coboară din sala cea mare.

HÎNCU: Da' ce-i cu hîrburile astea?

NICĂ: Ulcioare din care au băut măriasa Duca și Ali-Pașa.

HÎNCU: Ali-Pașa?

NICĂ: Venit să ridice birul. (*Arătînd spre sala mare.*) Zaiafet mare.

HÎNCU: Cum asta? Văd flămură neagră pe ziduri.

NICĂ: A murit astrologul curții.

HÎNCU: Acum trei săptămîni, cînd am plecat, era sănătos tun.

NICĂ: S-a-nchis în foisor și n-a mai pus nimic în gură. Proorocise că va muri după un an de la scoaterea din scaun a domnului. Azi-dimineață s-a împlinit anul.

HÎNCU: Bine, dar... Duca s-a-ntors în scaun după șase luni.

NICĂ: Ei, atunci... după șase luni poate că-nvie și astrologul.

HÎNCU: Cei pâlți de Duca nu se mai scoală.

NICĂ (*tainic*): Crezi că l-a omorît el?

HÎNCU: L-a silit să-și țină proorocirea, ca oamenii să creadă iar în stele. Grecu' știe ce face. Cîtă vreme oamenii cred în stele, vor crede și în domnii.

IANI: N-am.

DUCA (*gealatlui*): Dă-i să aibă! (*Lo-vitură.*) Stai! (*Ca și cînd l-ar durea pe el.*) Oprește! (*Lui Iani.*) Te ții tare, ai? Faci pe fudulu'? Să-ți fie rușine! (*Incepe să plîngă. Se aude răcnetul răgușit al Pașalei.*) Vin, luminăția-ta... Vin acum. (*lese.*)

prinde, ciugulește resturile de carne și-l leapădă într-un coș. Înaltul demnitar bolmojește ceva cu gura plină.) Ce zice?

RUSET: Că aici își poate face toate voile. Nu-l vede nimeni.

DUCA: Și noi?

RUSET: Noi sintem nimeni.

(Pașa aprobă zgomotos, bea și aruncă ulciorul care e lăsat să se spargă pentru a nu mai sluji a doua oară. Rîde cu poftă.)

Amîndouă strălucesc numai în întuneric.

(Trece astrologul cel nou, în strai galben, cu pălărie roșie.)

NICĂ: Țasta e cel nou. Dar n-a apucat să învețe decît jumătate din cer și o parte din semne.

(Se aude strigăt din sala cea mare. Nică iese cu mare grabă. Hîncu se apropie de astrolog. Acesta îi întinde ca-tastihul.)

HÎNCU: Pe catastihul meșterului tău eram trecut pentru ziua de azi.

ASTROLOGUL: Și ce poștești?

HÎNCU: Ispitește stelele. Adulmecă vîntul. Cercetează măruntaiele păsărilor și spune-mi ce trebuie să fac: să plec sau să rămîn?

ASTROLOGUL: De ce să pleci?

HÎNCU: Ca să mă fac om nou.

ASTROLOGUL: De ce să rămîi?

HÎNCU: Ca să rămîn tot cum am fost.

ASTROLOGUL : Nu pot răspunde pînă nu se-aprinde steaua din coada Scorpionului.

HÎNCU : Uite-o ! S-a aprins !

ASTROLOGUL : Atunci voi răspunde : nu știu.

HÎNCU : Cum nu știi ?

ASTROLOGUL : Pînă nu-ți întocmesc horoscopul. Muritorule, spune : cînd ai văzut lumina zilei ? Ce lună, ce oră, ce zi ?

HÎNCU : M-am născut în luna lui martie, ziua de...

ASTROLOGUL (*măsurîndu-l*) : Nu se poate. Martie stă sub semnul Gemenilor.

HÎNCU (*rizînd*) : Atunci, aprilie.

ASTROLOGUL (*fără să-l privească*) : Nici asta nu se poate. Racul nu ajunge la curte.

HÎNCU (*surprins*) : Atunci, noiembrie.

ASTROLOGUL : Săgetătorul. Mina iute și gîndul nebun. Se poate. Ce zi ?

HÎNCU : Douăzeci și șase.

ASTROLOGUL (*calculînd*) : De 12 ori 26 face... (*murmură*) scăzut... adunat... O sută-n cap. Se poate. Ce oră ?

HÎNCU : Nu știu.

ASTROLOGUL : Prima grijă a unui copil e să bage de seamă la ora nașterii. A doua, să țipe. Caută să-ți amintești.

HÎNCU : Parcă spre scară.

ASTROLOGUL : Vei primi răspunsul peste șase luni.

HÎNCU : Acum îl vreau.

ASTROLOGUL : S-aprinde steaua din laba Ciinelui. Nu mai răspund. (*Hîncu îi întinde un ban de aur.*) Nu răspund. (*Hîncu scoate pumnalul de la brîu.*) Tot nu răspund. (*Hîncu ride. Intră Duca, clătîindu-se.*)

DUCA (*din prag*) : Hîncu !... Unde-i Hîncu ? Să mi-l aduceți legat !

HÎNCU : Am să ți-l aduc eu, măria-ta.

(*Duca rămîne o clipă cu gura căscată, apoi se repede spre el.*)

DUCA : Ce zic succesei mele ?

HÎNCU : Așteaptă mila măriei-tale.

DUCA : N-au gînduri viclene ? Nu-și ascut fieru-n toiul nopții ?

HÎNCU : Își vîd de treaba lor.

DUCA : Atunci poștește-ncoace, să te cînstesc cu mîna mea. (*Îi toarnă vin.*) Cînd te-ai întors ?

HÎNCU : Adineauri, după trei zile de drum.

DUCA (*bănuitor*) : Nu prea se vede.

HÎNCU : M-am prîmenit înainte de-a mă-nfățișa măriei-tale.

DUCA : Vezi ? De asta am eu încredere în tine : că-ți place straiul scump, mîn-

carea grasă și feredeul. (*Sughite.*) Oamenii spun că sînt rău. Setos de sînge și lacom de bani. Dar nu-i adevărat. Tu ce părere ai ?

HÎNCU : Ești.

DUCA (*vesel*) : Sigur că sînt. Dar nu în seara asta. (*Bea.*) Dă-mi-l pe Stroc. (*Hîncu îi aduce găvanul rînduit la capătul poliței. Duca oftează.*) Vornice, vornice ! Ai vrut să mă scoți din țară și eu te țin în casa mea. (*Ameninșînd găvanul cu degetul.*) Dar nu-ți mai dau voie să-ți faci de cap. (*Hîncu scapă o privire spre poliță.*) E loc berechet pentru toată lumea. Și pentru Ruset... și pentru Buhuș... (*În taină.*) Și pentru tine, dacă m-ai mințit.

HÎNCU : Să mint ?

DUCA (*aprig*) : Ce se petrece la Suceava ?

HÎNCU : Nînge.

DUCA : Ce spun oamenii de mine ?

HÎNCU : Cei care-au spus altădată rău, mestecă țărînă.

DUCA : L-am trimis pe comis în urma ta. (*Hîncu boldește ochii.*) Ce te miră ? Ai ? (*Sughite.*) Dacă-mi aduce și el aceeași veste, halal de voi ! Dar dacă m-ai mințit... Ține pocalul ! (*Îi toarnă.*) Să-ți torn cu mîna mea ! (*Se-mpiedică și cade. Vinul se varsă pe lespezi.*) Sînt trist, Hîncule. Pămîntenii nu mă iubesc, veneticii umblă după căpătuială, tu mă minți, și astrologul a murit.

HÎNCU (*cu prefăcută nepăsare*) : Un șarlatan.

DUCA : Dar unul de soi, care a știut să moară pentru minciuna lui. Un fel de mucenic. (*Îl privește cu coada ochiului.*) Or, poate crezi și tu că l-am... Treaba ta ! Crezi ce vrei. Numai bagă de seamă să nu afle și alții ce crezi. Iadu-i aproape.

HÎNCU : Nu cred în iad.

DUCA : Rău faci. Pentru că iadul a fost cel dintîi pe lume ; nu cerul, nici cuvîntul. Iadul. Din el ne tragem și în el o să ne-ntorcem, cu Dumnezeu, cu sfinții și îngerii. Amin.

HÎNCU : Atunci, de ce mai risipești bani pe ctitorii ?

DUCA (*aprig*) : Mă apăr !

HÎNCU : De cine ?

DUCA : De mințile voastre. (*Pauză.*) Adu-mi-l și pe Toader. (*Hîncu îi aduce găvanul din stînga. Duca mîngîie găvanul.*) Sigur că sînt rău. (*Oftînd.*) Singurul lucru desăvîrșit e răutatea. (*Lui Hîncu.*) Bea ! Binele-i născocire omenească. Nu poate fi dus niciodată pînă la capăt. (*Strigă.*) Să vină toți ! Azi am chef să stau de vorbă cu ei. (*Hîncu îi aduce restul de găvane. Duca*

le mîngîie pe rînd. *Din sala mare se-aude un mîrîit.*) Vin, luminăția-ta... vin acum! (*Face cîțiva pași, se oprește și sughite.*) Parc-ar fi spart! S-a trezit și acum o ia de la capăt. Știam că un buzunar e la fel de încăpător ca o vis-tierie. (*Rîde.*) Dar nu mi-aș fi închi-puit că burta unui muritor poate fi mai cumplită ca pîntecul unei împărății.

Drum de costișă. Viscol. Ștefan, apoi Păuna, tremurînd de frig.

ȘTEFAN: Hai, vino să te mai dezmor-tești puțin! (*Se adăpostesc într-o vî-găună.*) Măcar aici nu bate vîntul. (*Îi freacă mîinile cu zăpadă.*) Războiul nu-i pentru fete.

PĂUNA: Pentru cine?

ȘTEFAN: Pentru nimeni.

PĂUNA (*scîncînd*): Îl iubesc...

ȘTEFAN (*mohorît*): Mi-ai mai spus-o.

PĂUNA: Tot timpul drumului am spus-o. Altminteri, n-aș fi putut răbda. Te supără?

HÎNCU: Luminăția-sa e trimisul a trei-zeci de milioane de oameni. Vorbește și mîncîcă în numele lor.

DUCA (*cu spaimă*): Inghite toată Mol-dova...

HÎNCU: Poate se-neacă. (*Mîrîit în sala cea mare.*)

DUCA: Aici, luminăția-ta... Sint aici. (*Dispare.*)

ȘTEFAN: Mă doare.

PAUNA: Iartă-mă.

ȘTEFAN: Nu-i nimic. Îmi place să mă doară. Vrei să mîncîci?

PAUNA: Cînd ajungem la Iași.

ȘTEFAN: Atunci să mergem. S-a pornit iar viscolul. (*Îi acoperă umerii cu man-tia lui. Păuna face cîțiva pași și se o-prește.*) Spune, dacă te ajută.

PĂUNA: Îl iubesc.

ȘTEFAN: Bine. Să mergem. Încă patru ceasuri. (*Viscol.*)

Caliopi, dezpletită, năvălește în sala mică.

HÎNCU: Ce-i cu tine?

CALIOPI: Tata... L-au dat pe mîna gealatului! (*Își împreună mîinile rugător.*)

HÎNCU: Sint ostaș, nu-mi pun obrazul pentru tilhari.

CALIOPI: Dar stai în slujba celor care fură.

HÎNCU: Vorbește cu Duca.

CALIOPI: Spuneai că mă iubești!

HÎNCU: M-am înșelat.

CALIOPI: Te-ai schimbat atît de repede?

HÎNCU: Numai piatra e mereu aceeași. Se cade omului să fie pururi schim-bător.

CALIOPI (*frîngîndu-și mîinile*): Te rog...

HÎNCU: Ia aminte, Caliopi. Hîncu pe care-l vezi nu mai are nimic de-a face cu cel pe care l-ai cunoscut. Din toată viața mea de ieri, nu mi-a rămas decît o nesfîrșită lehamite.

CALIOPI: Și de mine?

HÎNCU: De tot. (*Caliopi dă buzna la Duca. S-aud bătăi în poartă. Intră Hrizea, agitat.*) Ce e?

HRIZEA: A venit omul trimis de Duca la Suceava în urma ta.

HÎNCU: Unde e?

HRIZEA: Jos. Bate cu pumnul în poartă.

HÎNCU: Așa repede?

HRIZEA: A rupt sub el trei cai de olac.

HÎNCU: Atunci e timpul să plecăm. (*Privind pentru ultima oară în jur.*) Jocul s-a sfîrșit! Un joc cu perne moi, fețe viclene și vinuri dulci. Să-ncepem altul!

HRIZEA: Oare-l vom cîștiga? E greu al dracului!

HÎNCU: Totul e să-l jucăm. Să pușem în el patimă și primejdie. Dacă-l cîști-găm, cu atît mai bine.

HRIZEA: Ba zău, că eu tare-aș vrea să iasă ceva din jocul ăsta afurisit!

HÎNCU: Noi vom ieși; cu altă minte. Nu-i deajuns? (*Ies amîndoi.*)

Sala mare. Pașa gifîie și ride cu icneli.

PAȘA: L-am... păcălit!

RUSET: Pe cine? (*Pașa arată spre cer.*) Pe Alah? (*Pașa dă din cap: nu.*) Pe sultan?

PAȘA (*adunîndu-și ultimele puteri*): Voia să-mi ta... ta... taie capul. Spune-i c-am mu... mu... murit... mîncînd. (*Cade cu capul în castronul cu icre.*)

DUCA (*în panică*): Moare! Moare!... Aduceți lipitorile! (*Pașalei*). Prealuminate... strălucirea-ta... mai bucură-ne o dată cu dulcele tău glas! Uite portocale, prealuminate, portocale de Anatalia...

RUSET: Să-ncercăm cu stridii... (*Pașalei*) Uite stridii, prealuminate... Stridii de Flandra...

SLUJITORUL I (*celuilalt*): De ce nu-ncercă cu saramură?

SLUJITORUL II: E prea ieftină.

SLUJITORUL I: Aha!

BĂRBIERUL (*intră, ținând în mână borcanul cu lipitori*): Măria-ta... Josenii se-ndreaptă spre Iași. Au dat foc la toate conacele boierești!

DUCA: Cum?

BĂRBIERUL: Durac se apropie de Ștefănești.

DUCA: Hîncu mi-a spus că-i pace. Unde-i Hîncu? Să fie adus la mine!

BĂRBIERUL: Serdarul a plecat adineauri, în fugă. Era cu sotnicul Hrizea. Uite-i! Trec de poartă.

DUCA (*se repede la geam, urlînd*): Cum?

În apropiere de Iași, seara aceleiași zile. Căpitania răsculaților. Sotnicul Hrizea înghionțește un tînăr mînjit de sînge. În dreapta, Moș Teofil oblojește brațul lui Hîncu.

HÎNCU: Ce s-a-ntimplat?

HRIZEA: Dădea țircoale pe-aici. Și cînd să-l luăm la întrebări, a rupt-o la fugă. D-aia zic...

HÎNCU: Parcă-l știu la față.

HRIZEA: E din seimenii lui Duca. Vi-cleni și trîndavi toți. Pute pămîntul sub ei.

HÎNCU: Cum te cheamă?

NICĂ: Ion.

HÎNCU: N-ajunge.

NICĂ: Amariei. Ion Amariei. Îmi zice Nică. Oștean în leafă. (*Își șterge cu dosul mîinii un fir de sînge prelins pe bărbie*.)

HÎNCU (*întinzîndu-i o cîrpă*): Șterge-te! ...Și bărbia. Ai vrut să mă omori?

NICĂ: Nu.

HÎNCU: Să furi?

NICĂ (*privind în jur*): Ce?

HÎNCU: Atunci?

NICĂ: Să lupt alături de domnia-ta.

HÎNCU (*ii face semn lui Hrizea să iasă*): Trebuia să te-nfățișezi primului sotnic.

NICĂ: Așa trebuia, dar voiam să te văd la față.

HÎNCU: M-ai văzut alaltăieri.

NICĂ: Acum te văd cu alți ochi.

HÎNCU: Păi, ce fel de ostaș ești, dacă nu cunoști rînduiala oștii? În Țara Ungurească luai pentru treaba asta un plumb în ceafă și... cincizeci de lopeți la fund. (*Se strîmbă de durere*.)

TEOFIL: Te doare?

HÎNCU: Caută-mi în chimir! Am eu acolo doftorie pentru amîndoi. (*Nică ingenuchează și-i sîrută mina rînită*.) Cîți ani ai?

NICĂ: Șaptesprezece.

HÎNCU: Destui ca să-ți vină mîntea la cap.

TEOFIL: Da' ce zor să dai buzna?

NICĂ: Nu mai puteam răbda pînă mine. HÎNCU (*zîmbind*): Și dacă te poceau străjile?

NICĂ: Nu mai puteam.

TEOFIL (*scofînd un pac de tutun*): Bată-te să te bată! Cum de m-ai ghicit?

HÎNCU: După oftat, pîrcălab. (*Lui Nică*.) Trebuia să-ți vezi de slujbă. Nică Amariei, oștean în leafă! Duca vă dădea strai cald și supă grasă. Eu n-am de unde...

NICĂ: M-a înșelat.

HÎNCU: Cum?

NICĂ (*întimidat*): Adică, asta a fost a doua oară. Întii m-a înșelat episcopul...

HÎNCU: Episcopul?

NICĂ: L-am văzut în Vinerea-Mare prin ușa de la altar. Stătea în genunchi și-i venea să caște.

HÎNCU: Dar Duca?

NICĂ: L-am văzut mîncînd. De parcă toată lumea ar fi fost învelită pe-o bucată de os.

HÎNCU: Și eu? Pe mine nu m-ai văzut nici la rugăciune, nici la masă.

NICĂ: Pe domnia-ta te-am văzut luptînd.

HÎNCU: Dacă am să te-nșel și eu?

NICĂ: Atunci... te omor.

HÎNCU: Ar fi trebuit s-o faci cu episcopul. Era mai ușor.

NICĂ (*cu naivă seriozitate*): Era prima oară.

HÎNCU: Aha!

NICĂ: Știți... nu pot s-o iau mereu de la capăt.

HÎNCU: De ce? Ești tînăr.

NICĂ: Dar nu mai am unde să mă duc.

HÎNCU: Un om nu trebuie să se oprească din drum pînă nu și-a pierdut ultima nădejde. Și tu mai ai una. Ai să ți-o pierzi.

NICĂ (*sărutându-i mina*): Te omor.
HÎNCU: Și pîn-atunci?
NICĂ: Am să mă străduiesc să-ți semăn.
HÎNCU: Bine. (*Rumoare afară.*) Pentru început, pune conțășul și gugiularul meu. Răspunde-le. S-a înnopțat și n-o să bage de seamă că e altul. (*Nică se codește. Aspru.*) Poruncă! (*Nică se arată la geam.*)
TEOFIL (*legînd rana lui Hîncu*): Ar trebui o broască vie sau zamfir amestecat cu lapte. (*Apariția lui Nică e primitivă cu urale.*)
HÎNCU: Vezi că merge. (*Nică se retrage de la geam.*) Nu-ți place să fii în locul meu?
NICĂ: Ba da, dar nu pe întuneric. De ce să-i înșelăm?
HÎNCU: Cîtă vreme nu-și dau seama...
NICĂ: Știu, dar îi înșelăm.
HÎNCU: Atunci, dezbracă-te. (*În timp ce-și pune straiul.*) S-ar putea să și murim în seara asta. Nu e sigur, dar s-ar putea.
NICĂ: Ar fi grozav!
HÎNCU (*se arată la geam. Aclamații mai potolite ca prima oară*): Vezi? Au fost mai bucuroși cînd te-ai arătat tu. Ești mai înalt, mai trupeș. Semeni mai bine cu mine.
NICĂ (*familiar*): Nu ți-e strîmtă?
HÎNCU: Orice haină mi-e strîmtă după ce-o îmbrac.
NICĂ: Nu-nțeleg.
HÎNCU: Crezi în mine? (*Nică dă din cap afirmativ.*) Atunci ce nevoie să mai și înțelegi? (*Îi face semn să plece. Nică nu se urnește.*) Ce mai e?
NICĂ: Aș vrea să mor alături de domnia-ta.
HÎNCU: Atunci, toarnă-mi puțină apă. (*Nică îi aduce ibricul și ligheanul.*)
TEOFIL (*la fereastră*): S-a deschis poarta! Vin soli de pace. (*Făcîndu-și cruce.*) Poate dă Dumnezeu și scăpăm de balaur. (*Se aud trîmbițe.*)
DURAC (*intrînd*): S-a deschis poarta. Hîncule. Hai, repede! Ne-așteaptă Duca. Neputol Cuparului și hatmanul Buhuș stau zălog pînă ne-ntoarcem.
HÎNCU (*netulburat*): S-aștepte. Că și noi l-am tot așteptat pîn-acum.
DURAC: E soarta noastră în joc. Grăbește-te!
HÎNCU (*continuă să se spele*): Numai a noastră? Glumești! A Moldovei.
TEOFIL: Să fie cu noroc!
DURAC: Așa va fi, tată.
HRIZEA (*dînd buzna*): S-a deschis poarta, serdare. Se duce-n mă-sa Duca cu toți grecii lui. Nu v-am spus eu?

(*Se oprește. Ia poziție.*) Se duce-n mă-sa, să trăiți!
DURAC (*lui Hîncu*): Ce-i cu tine? Vino-ți în fire!
HÎNCU (*domol*): Durac, prietene, vrei să mă duc pe lumea cealaltă plin de jeg? (*Și-a terminat toaleta.*) Ce pofteste?
DURAC: Să vorbim.
HÎNCU: N-avem ce să ne spunem.
DURAC: E și pașa cu el.
HÎNCU: N-are decît să plece.
DURAC: Nu vrea să plece fără Duca.
HÎNCU: Atunci să rămînă.
DURAC: Iar te grăbești.
HÎNCU: Am hăituit dihania o lună prin toată Țara-de-Sus. Pînă-n birlogul ei. Și acum să-i dau drumul?
DURAC: Trebuie. Turcii-l vor teafăr. Duca e omul lor. Dacă nu le dăm nimic din cîte cer, își vor da seama...
HÎNCU: Ce?
DURAC: Că răscoala îi tîntește și pe ei.
HÎNCU: Vor afla adevărul.
DURAC: E prea devreme. Lasă-l să plece!
HÎNCU: La anu' n-o să te lase el pe tine.
DURAC: Ascultă-mă. Ești cel dintîi în tabără. O știi și nu mi-e necaz. Dar...
HÎNCU: ...am zece ani mai puțin. Știu. N-am răbdare. Și asta știu.
DURAC: De ce vrei să le faci pe toate într-o zi?
HÎNCU: Ce mică-i viața! Ce mare poate fi o zi! (*Trîmbițe.*)
DURAC: Haidem! Ce ne costă? Stricăm o vorbă; vedem ce vrea.
HÎNCU: Să ne tragă pe sfoară. (*Lui Hrizea.*) Spune drăganilor să fie gata. (*Hrizea iese.*)
DURAC: Ce vrei să faci?
HÎNCU: Să-i vorbesc pe limba mea.
DURAC: Serdare!
HÎNCU: Eu îl cunosc mai bine. Știu ce-i poate pielea. În șase luni e-napoi.
DURAC: Pînă atunci prindem putere ca să-l cîstîm cum se cuvine. (*Trîmbițe.*) S-a deschis poarta; sîntem așteptați.
HÎNCU: Să se închidă la loc. Intrăm prin zid.
DURAC: Pierdem oameni... Ne pripim...
HÎNCU: Scăpăm de el!
DURAC: Hai odată! (*Îl trage de brațul beteag. Hîncu icnește; se repede la Durac. Trîntă.*)
TEOFIL: Ce-i cu voi? Ce-i asta? (*Se răstoarnă masă, scaune, lighean cu apă. Durac și Hîncu se rostogolesc pe dușumea.*) Apostol! Hîncule!... Fiți oameni cu judecată! Doamne, Dumnezeu!

(*Intră Ștefan cu Păuna. Durac și Hincu se ridică de jos, zîmbind încurcați.*)

TEOFIL : Păuna...

PAUNA (*îmbrățișindu-l*) : Tată !

TEOFIL : ...la drum, pe-o vreme ca asta !

ȘTEFAN : Ea mi-a cerut s-o aduc. Spune că dacă mai întîrziem vine singură ; și m-am temut.

HINCU : De ce ? Nu mai putea s-aștepte ?

ȘTEFAN (*privindu-l în ochi*) : Tu-ntrebi de ce ?

DURAC (*încet*) : Păuna...

TEOFIL : Pe o vreme ca asta !

DURAC : Hai dincolo, să te dezgheți. (*O petrece în camera alăturată. Moș Teofil îi urmează, apoi Hincu.*)

ȘTEFAN (*oprindu-l*) : Rămii aici. E mai bine.

HINCU : De ce ?

ȘTEFAN : Știm amîndoi de ce. (*Se privește în tăcere.*)

HINCU : N-am nici o vină.

ȘTEFAN : Trăiești...

HINCU : Trece. Poate chiar azi.

ȘTEFAN : Azi e o zi mare.

HINCU : Și fiecare o cinstește în felul său. Eu... aș vrea să citesc. Cîteva rînduri. Și să-mi închipui că sînt mai tare ca bucuria mea. Cred că mi-e puțin frică.

ȘTEFAN : De ce mi-o spui tocmai mie ?

HINCU : Dintre toți, de tine mă simt cel mai aproape.

ȘTEFAN : Pentru că te cunosc.

HINCU : Ești singurul care nu mă iubește, de aceea. Scoate-ți sumanul și mîncîcă.

ȘTEFAN : Lîngă tine nu-mi priește.

HINCU : Eu plec.

ȘTEFAN : O zi mare. Foarte mare. Ce trist sînt !

HINCU (*blind*) : Drumul...

ȘTEFAN : Sosirea... (*Hincu îi întinde mîna.*)

HINCU : Iartă-mă !

ȘTEFAN (*întorcînd capul*) : Altă dată.

DURAC (*intrînd*) : De-abia a venit, și-acum spune că vrea să se întorcă.

Îi e rușine. (*S-a oprit în fața lui Hincu. Se privește o clipă în tăcere. Izbucnesc în ris. Se îmbrățișează.*)

HINCU : Hai ! (*Lui Ștefan.*) Nu vrei să citești în locul meu ? Eu am să te-aud chiar dacă sînt pe drum. (*Ștefan nu răspunde. Durac iese. Apare Păuna.*)

PAUNA : Mihalcea...

HINCU : Într-o oră sîntem înapoi.

PAUNA (*stringîndu-se la pieptul lui*) : Mihalcea... (*Trîmbițe.*)

HINCU (*lui Nică*) : Spune !

NICĂ : Ți-am spus.

HINCU : Da. Vrei să murim împreună.

NICĂ : Ar fi grozav !

HINCU (*o îmbrățișează pe Păuna ; apoi, lui Nică*) : Vino ! (*Ies amîndoi.*)

PAUNA (*înciudată, privind în urma lor*) : Întotdeauna pleacă. Am mers trei zile prin viscol, ca să fiu lîngă el. Și cînd să-l ajung, pleacă. De ce ? De ce nu pot să vin niciodată la vreme ?

ȘTEFAN : Luna n-ajunge niciodată soarele.

PAUNA : Soarele ! (*Privește pe fereastră.*) Nu se mai vede. Ce departe-i soarele !

ȘTEFAN : Și luna e departe cînd vrei s-o atingi ; foarte departe.

PAUNA (*blind*) : Ștefan... Fratele meu Ștefan !

ȘTEFAN (*cu năduf*) : Știu, Păuna... Am cinci surori acasă. Una mai mare și patru mai mici. Cu tine sînt șase. Aș vrea și o nevastă. (*Ia cartea și începe să citească întii încet, apoi cu voce tare.*) „Din stăpînirile crude și tirane, ocară, blestem și rea pomenire rămin. Bunii de la răi iau pildă, pentru ca mai curînd să se strice și să se piardă...” (*Zvirle cartea.*) Ia mai dă-l dracului !

Aceeași zi, aceeași oră. Palatul domnesc e cufundat în întuneric. Prin ferestre, de jur-împrejur, se văd jalbele în proșapuri.

VOCI : Duca !

PREDA : Ne căznește cu capetele prin garduri și-s pline grosurile de săraci ! Ploșniță polcită cu aur, lup nesățios, riie, omidă ! Cu bătu-n opt muchii ne bate, cu dări ne-mpresoară, de suflet ne suduie !

VOCI : Duca ! Duca ! Duca !

PREDA : Vă vorbește Preda din Succava. Să ne scăpăm de boala ce-i zice Duca-

Vodă ! (*În locul jalbelor au apărut furcile.*)

VOCEA LUI DUCA : Tăcere !...

(*Fundalul se întunecă. Se aprinde lumina în sala cea mare. Pe un jilt stă Ali-Pașa, trimisul Porții. Sînt aproape două zile de cînd Ali-Pașa călătorește pe riuri de miere, printre munți de pilaf. Duca, în papuci, se repede la icoana Născătoarei, o să-*

rută, îi smulge salba care o-nconjoară, și o zvârle în cușărul de lingă jilț. Trece la icoana Izvoritorului de mir, încercînd să-i desprindă rama aurită. Bartolomeo, bărbierul, se uită pe fereastră. Din foșorul său, astrologul cercetează publicul cu luneta.)

BĂRBIERUL : S-a deschis poarta.

DUCA : Peste cîteva clipe sînt aici. (*Privind pe fereastră.*) Parc-ar vrea să-mi dea foc !

BĂRBIERUL : Vă e teamă de moarte !

DUCA : Oamenii grași ard cu flacăra mare.

BĂRBIERUL : Nu credeți c-ar fi potrivit să ung mînerile cu usturoi ? Aduce noroc !

DUCA (*plimbîndu-se furios*) : Și nătărăul ăsta... (*Se oprește privind cu teamă jilțul.*)

BĂRBIERUL : Fiți fără teamă ; nu vă mai aude.

DUCA (*continînd*) : Nătărăul ăsta și-a găsit să moară tocmai acum. Face două luni în căruța de la Stambul și n-are nici pe dracu'. Îi dau să sugă, îl îndop cu buturi de berbeci, iar el, drept mulțumire, dă ochii peste cap.

BĂRBIERUL : Așa sînt păgîinii. Și cînd mor îți fac pagubă.

DUCA (*privind afară*) : Peste cîteva clipe sînt aici. Și nimeni care să-mi dea un sfat. Plec ? Rămîn ? (*Strîmbă din nas.*) Nu ți se pare c-a început să miroasă ?

BĂRBIERUL : Puțin. Dar de la distanță nu se simte. Și dacă dă un îngheț, ține pînă la Galați.

DUCA (*zgîlțîndu-l pe bărbier*) : Nemer-nice, tu l-ai omorît ! Un pașă cu trei tuiuri moare de sabie, nu din băutură.

BĂRBIERUL : Măria-ta știe prea bine că Ali a fost făcut pașă prin hatîrul imbrîhorului, nu prin merite personale. Și, afară de asta, nu ținea rînduiala mesei. L-am văzut ostենîndu-se cu vin roșu la pește și țuică după baclavale.

DUCA : Țuica a fost bună.

BĂRBIERUL : Multă.

DUCA : Vinul adus de la Focșani.

BĂRBIERUL : Dar stomacul de la Stambul.

DUCA : Tu l-ai ucis, cu leacurile tale ! Bărbierul curții ! Primul bărbier ! Și n-are minte nici cît un chirurg. Tu l-ai ucis ! (*Se aude un geamăt infundat.*) Ai auzit ? Geme.

BĂRBIERUL (*a priceput de unde vine geamătul*) : E boierul Iani. Îl bat la tâlpi în spătăria cea mică. Așa cum ați poruncit ; ca să scoată aurul.

DUCA : Să-l bată ! Să fie pus în furci ! Și tu, odată cu el. (*Strigînd.*) Armașul !

Să vină armașul ! Mă-năbuș... mi-e rău. (*Se potolește.*) De ce mă lași să-mi ies din fire ? Nu știi că nu-mi prieste ?

BĂRBIERUL : Credeam că vă prefaceți, ca de obicei.

DUCA : Unde-i armașul ?

BĂRBIERUL : A fugit la Hincu.

DUCA : Căpitanii... Să vină căpitanii ce-tății... Să vină hatmanii... Să vină Dum-nezeu !

BĂRBIERUL : Dumnezeu nu vine nici-odată la vreme.

DUCA (*zgîlțîndu-l*) : Cîrpaci ! Șarlatan ! Casap !

BĂRBIERUL : Destul, măria-ta ! Mă trag din cea mai veche spită de bărbieri...

DUCA (*sfîrșit*) : Bartolomeo !

BĂRBIERUL : Ia-mi capul, pedepsește-mă să beau un litru de lapte în fiecare zi. scoate-mi ochii...

DUCA : Bartolomeo...

BĂRBIERUL : Dar meșteșugul meu...

DUCA (*împăciuitor*) : Caută să mă-nțelegi. Un domnitor trebuie să-njure în fiecare zi pe cineva. Altminteri, ce l-ar mai deosebi de-un om de rînd ? Și n-a mai rămas nimeni, în afară de tine. Pe cine vrei să-mi vărs focul ? (*Capul mortului cade în piept. Amîndoi se sperie.*) Leagă-l de spătar, să nu ne facă vreun pocinog. (*Bărbierul scoate o sfoară.*) N-ai una mai groasă ? O să se rupă. (*Bărbierul leagă gîtul mortului de spătar. Trîmbițe.*) Vin ! Și neghio... (*se oprește*) neghiobul ăsta s-a găsit să moară tocmai acum ! (*Impreunîndu-și mîinile.*) Dumnezeule milostiv, care...

BĂRBIERUL : Mai bine întrebați astrologul.

DUCA : Nu se pricepe.

BĂRBIERUL : Sigur că nu. Dar cum le nimereste totdeauna de-a-ndoaselea, veți face invers de cum spune și va ieși bine.

DUCA (*sfîrșit*) : Întrebă-l.

BĂRBIERUL (*ridică mîna și strigă*) : Bartoldo !

(*Din acest moment, pînă la sfîrșitul scenei, astrologul va desena tot soiul de figuri geometrice, lăsînd hîrțile să plouă peste sala mare.*)

DUCA (*iluminat de o ultimă speranță, lui Ruset, care intră*) : Ruset... scumpul meu Ruset ! Mi-am întreat astrologul, bărbierul și pe Dumnezeu. De nicăieri nici un răspuns. Ce facem ?

RUSET : Poate mai ciupim cîteva zile. Măria-ta știe cîte se pot petrece într-o zi.

DUCA : Știe, Ruset, sigur că știe. Dar, din păcate, și ei o știu. (*Zgomot de*

geam spart. *Cad pietre în mijlocul scenei.*)

BĂRBIERUL: Au spart ferestrele de la ceardac!

DUCA: O să le plătească! (*Cad pietre.*)

BĂRBIERUL: Răstoarnă policandru!

DUCA: O să-l plătească! (*Un bolovan.*)

RUSET: Liniștiți-vă! Vă face rău la inimă.

DUCA: O s-o plătească.

(*Intră Durac, Hîncu și Nică.*)

DUCA (*împrosătat*): La pămînt în fața domnului vostru!

DURAC: A trecut vremea asta.

DUCA: Sărutați lespeda pe care a călcat trimisul atotputernicului sultan.

HÎNCU: Și vremea asta e pe trecute, domnia-ta.

DUCA (*corectîndu-l*): Măria-ta.

HÎNCU: Tu!

DUCA: Ți-am pus în mîină toiag albastru; pe umeri ți-am prins caftan îmblănit și te-am poftit la sfat. Ce mai vrei?

HÎNCU: Să pleci...

DUCA: Te-am îmbrăcat în țoale boierești!

HÎNCU: Dar țara ai despuiat-o. I-ai dat toiag de cerșetor și pe umeri i-ai zvîrlit zdreanța sărăciei.

DUCA (*mortului*): Ai auzit, prealuminat? (*Lui Ruset.*) Ce zice luminăția-sa?

RUSET: Tace!

DUCA: Tace, cutremurat de-atîta nerușine. În genunchi, nelegiuitorilor, și dați-vă cu fruntea de dușumea! (*Pauză.*) Bine. Faceți cum vreți. Dar nu-i frumos. (*Strigă.*) Mi-ați jurat credință cu mîna pe pravilă. Mi-ați... v-am...

DURAC: Domol, boierule. Ia-ți catrafusele și șterge-o. Că oamenii-s porniți pe rele.

DUCA (*lui Durac, rugător*): Am făgăduit să bat mătîni în paraclisul Născătoareci.

HÎNCU: N-avea grijă. O să facem noi cruce mare, cînd te-om vedea plecat.

DUCA (*îmbătoșîndu-se*): Și dacă nu primesc? (*Durac se apropie de fereastră și ridică mîna. Salve fac să se cutremure clădirea.*) Cetatea e zdravănă; am pulbere și hrană pentru șase luni.

HÎNCU: Dar oameni, nu. Că toată noaptea trec ostași domniei în tabăra noastră. (*Bărbia turcului cade în piept.*)

DUCA: S-a rupt! (*Bărbierului.*) Ți-am spus eu! (*Revenindu-și.*) Ce zice luminăția-sa?

RUSET: Că nu mai poate suferi vederea cîinilor de ghiauri.

DUCA: Nici eu n-o mai sufăr. Nici pămîntul nu poate. Nici Dumnezeu nu

vrea. (*Ruset bate din palme. Cele două străji de pe margine și-au plecat steagurile, ascunzînd cadavrul.*)

HÎNCU: Păzește-l ca pe iarba de leac!

Fără el, de mult dădeai de dracu'.

DUCA: Medelnicere Durac... hatmane... lo-gofete... Îngăduie-mi numai trei zile.

Uite: sint bătrîn. Ai milă de neputințele mele! Cu ce ți-am greșit?

DURAC: Mie, cu nimic. Moldovei.

DUCA: Atunci, las-o pe ea să mă judece.

DURAC: A făcut-o de mult.

DUCA: De ce, serdare? Sint domnul tău care te iubește.

DURAC: Al meu? Niciodată. Ai visat. Și noi am visat.

HÎNCU: Un vis urît. E timpul să ne trezim.

DUCA (*turcului, purtat spre ieșire*): Îi ia tineretea pe dinainte.

HÎNCU: Nu mai pierde vreme!

DUCA (*turcului*): Iartă-le lor, că nu știu ce spun.

DURAC: Ți-am făgăduit să pleci teafăr, cu tot tacîmul.

DUCA: Să plec? De ce? Din toți boierii de sfat, cu voi m-aș înțelege cel mai bine.

HÎNCU: Noi cu tine, nu. (*Ruset și străjile ies cu mortul.*)

DUCA: Și dacă strig scimenii să vă taie?

HÎNCU: Încearcă.

DUCA: Și dacă-ți cad în genunchi?

HÎNCU: Nu încerca.

DUCA: Nemernicilor! (*Își revine.*) Iubiților... Încă trei zile. Sint bătrîn...

DURAC: Fie, dar nu mai mult.

HÎNCU: Nici o zi. Acum. Altminteri, pun puștile să tragă.

DURAC (*cu o ușoară umbră în glas*): Hîncule, pușcași sint ai mei.

HÎNCU: N-are a face. Astăzi o s-asculte și de mine.

DUCA: Bine. Plec. M-am dus. Dar, cel puțin, las țara pe mîna unuia mai rău ca mine. (*Urea să apuce coroana. Hîncu îl oprește. Se privesc o clipă ca doi luptători gata să se încaiere.*)

VOCI: Ploșniță poleită cu aur, rîie, omidă!

DUCA (*plecînd*): Aur... aur...

VOCI: Dihor fără rușine, pacoste, ciumă!

DUCA (*de-afară*): Rușine! Rușine!

VOCI: Bivol, balaur!

DUCA: Aur... Aur... (*Se aud vociferări, huiduieli.*)

HÎNCU: Deschide-ți dugheană de măruntșuri la Stambul! (*Se-ntoarce. Întîlnește privirea lui Durac.*) Ce e?

DURAC (*blînd*): Niciodată nu te pot ghici.

HÎNCU : Dacă aş fi pom sau piatră, ai putea. Dar sînt om. Şi omul trebuie să fie mereu altfel de cum e. (*Ca pentru el.*) Nu trebuie să-l las să plece.
DURAC : E mai cuminte. Oamenii-s rupti, iarna s-arată grea. Şi peste şase luni stăm altfel de vorbă.

(*Larmă, afară. Huiduieli. Rîsete. Hîncu şi Durac se apropie de fereastră. Privesc o clipă, apoi se pornesc pe rîs.*)

DURAC : L-au sărăcit de caftan !
HÎNCU : A năpîrlit !
DURAC : I-a căzut coaja !
HÎNCU : L-au jumulit de pene !

(*Intră un grup de răsculaţi, în frunte cu Preda, ţîrînd caftanul lui Duca. Îl sfîrtecă, rîzînd cu hohote. Flutură fiecare cîte un petic.*)

DRĂGANUL I (*dintr-un ungher al sălii, privind vîlmăşagul*) : Tot Mol-dova ?
DRĂGANUL II : Tot.
DRĂGANUL I : Nu seamănă.
DRĂGANUL II : Asta-i Moldova cea nouă.
DRĂGANUL I : Cîte sînt de toate ?

(*Larmă. În foişor, astrologul trebăluieşte cu repeziciune uimitoare. Hîrtiile plouă peste încăperea de jos.*)

— CORTINA —

PARTEA A DOUA

Sala mare. Pe jos, claie peste grămadă, lucrurile rămase de la Duca. Hîncu le cercetează, întorcîndu-le cu botul cizmei. Intră val-vîrtej Păuna, trîgîndu-l după ea pe Iani ; boierul are hainele ferfeniţă şi e mînjit cu păcură pe obraz.

PĂUNA : Ascunde-l ! Repede !
HÎNCU : Ce-i cu el ?
PĂUNA (*gîfîind*) : L-au uns cu păcură.
Vor să-i dea foc.
HÎNCU : De ce ? (*Îl recunoaşte.*) Aha !...

Dar parcă te-am auzit chîtăind în spătăria cea mică ?
IANI : Mi-au dat drumul sucevenii.
PĂUNA : Au golit toate temniţele.
IANI : Dar cînd să plec, s-a luat un nebun după mine.

HÎNCU : Şi ce-a spus ? (*Iani tace.*) Să-ţi spun eu : „Uite-l pe Iani, cel care scoate sufletul din om !”

PĂUNA : Au spus că-l atîrnă în belciug şi-i dau foc.

HÎNCU (*lui Iani*) : Ce te-a găsit să scoţi capul ca şarpele ?

IANI : Mă duceam să-mi văd fata.

HÎNCU : Şi nu puteai să mai rabzi o zi ?

IANI : E fata mea. (*Larmă afară.*)

PĂUNA : Ah, dac-ai şti ce-i afară ! Toţi negustorii greci din Păcurari, cu burţile spîncate şi creierii zob.

HÎNCU : Şi crezi că nu ştiu ? Şi crezi că-mi place ? Dar nu-i nimic de făcut. Deocamdată.

PĂUNA : De tine-ascultă.

HÎNCU : Furia lor n-are stăpîn.

PĂUNA : Porunceşte !

HÎNCU : Miine. Astă-noapte e degeaba.

PĂUNA : Măcar ascunde-l !

HÎNCU : Am să încerc. (*Păuna iese în fugă. Hîncu îşi şterge cizmele cu mantia domnească.*) Ai văzut vreodată cum se dezmiardă şoarecele cu pisica ?

IANI : O singură dată. Era un guzgan bătrîn şi a mîncat-o.

HÎNCU (*măsurîndu-l*) : Guzganul tot bătrîn e, dar pisicile au sporit. (*Larmă afară.*) Auzi-le cum miorlăie ! (*Pauză.*)
Ţi-e frică ?

IANI : Nu.

HÎNCU : Cum aşă ?

IANI : Nu foloseşte la nimic.

HÎNCU (*zvîrlind mantia*) : Eh, unde ţi-e stăpînul acum ? Şi-a luat valeda şi te-a lăsat plocon. (*Privindu-i vîntăile.*) Ba, pe deasupra, te-a şi altoit.

IANI : M-a certat cu buzduganul. Mi-a prins în bolduri limba. Dar mi-am înghiţit vorbele şi n-am scuipat decît sînge. Un ban n-a scos de la mine.

HÎNCU : Cu atîta stăpînire de sine, se putea întemeia o nouă credinţă.

IANI : Sau o domnie nouă. (*Hîncu se-ntoarce ca fript.*)

NICĂ (*intrînd*) : Mulţimea cere capul vis-tier... (*Se opreşte dînd cu ochii de Iani.*)

HÎNCU (*lui Iani*): Iani, Iani, ne cunoaştem de pe vremea când erai vistier-nic! Aveai haznaua doldora de venetici şi zdrobeai ceapa cu pumnul. Nebună naţimă. Ea te-a adus unde te afli.

IANI: Da. Fără ea, n-apucam şaizeci de ani.

HÎNCU: Dacă te-ai fi ținut de gîtul clondirului sau de muieri, erai mai cîştigat.

IANI: Nu noi ne-alegem patima. Ea ne peşte.

HÎNCU: Şi e bine?

IANI: Ţi-e buza arsă şi inima repede. Simţi că trăieşti. (*Larmă afară.*)

NICA: Ce să le spun?

HÎNCU: Deocamdată, l-am luat eu la întrebări. (*Lui Iani, în timp ce Nică iese.*) Mă uit la tine şi-mi dau seama ce scarbădă poate fi viaţa unui om. Peste cîteva minute, să zicem două — ai să mori fără să fi-nteles nimic din ea. Nimic. Nu te-ai oprit la nici o bucurie şi-ai trecut pe lîngă adevăruri cu ochii închişi. Acum s-a terminat. Noapte bună.

IANI: Un singur adevăr există. Ţi-l spun, ca să te fac bogat.

HÎNCU: Cunoaşte-te pe tine însuţi.

IANI: Cine poate?

HÎNCU: Iubeşte-ţi aproapele.

IANI: Cine vrea?

HÎNCU: Atunci?

IANI: Totul se cumpără. E singurul adevăr. Cînd dai de el, ajungi la înţelepciune.

HÎNCU: Cele două minute au trecut. Mai treacă jumătate de la mine. Adevărul tău e chior de-un ochi. Există lucruri care nu sînt de vînzare. Ţi-o spun acum, ca să mori nefericit. Noapte bună... Viaţa ta a fost fără rost.

IANI: Un singur adevăr!

HÎNCU: Mai înainte ca să-mi scot surtucul, te vei afla în faţa Celui-de-Sus. Cîţi saci de gînduri bune adunat-ai? Cîte căldări de fapte milostive?

IANI: Eu am să te fac nefericit. Nu există Dumnezeu.

HÎNCU: Ştiu, dar eu exist. Şi nici pe mine nu mă poţi cumpăra.

IANI: Nici în tine nu cred. (*Larmă afară.*) Spune-le să se-mprăştie; azi stau degeaba.

HÎNCU: Degeaba?

IANI: A curs prea mult sînge. Eşti sătul. Poate, săptămîna viitoare, cînd ți-

so deschide iar pofta. Dar pînă atunci, te cumpăr.

HÎNCU: Tot cu bani?

IANI: Cu vorbe.

HÎNCU: Pînă azi, nici o gură n-a-n-drăznit să mi-o spună.

IANI: Pentru că nici un ochi nu ți-a văzut spărtura, serdarule făcut din smalt de China. Nici măcar tu. Numai bătrînul Iani, cel deprins cu întu-necimea.

HÎNCU: Ce spărtură?

IANI: Subţire cît un fir. (*Arată spre inimă.*) Aici. (*Arată la cap.*) Sau aici. Şi pe ea, picură în fiecare zi cîte un gînd. Pic! Cîte-un cuvînt. Pic — pic! Pînă cînd vasul crapă-n două.

HÎNCU: Ce vrei să spui, broscuile? Că nu sînt om dintr-o bucată?

IANI: Deocamdată, atît. Peste o lună mai mult...

HÎNCU: Să zicem c-a trecut o lună. Trei. Orăcăie!

IANI: Oricine purcede la răscoală e pierdut. Se află doar o singură scăpare: să nu se mai gîndească decît la ceilalţi. Să se lepede de sine. Să aibă sufletul fără cusur. Atunci, învinge. Cîteodată.

HÎNCU: Şi eu la cine mă gîndesc? Pentru cine mă bat? Nu pentru ceilalţi?

IANI: Oriunde mergi, pe mărăcini sau pe covor, călare sau în patru labe, te-n-drepti în fiecare seară spre oglindă. Şi printre toţi, te cauţi doar pe tine. Pic!

HÎNCU: Fac tot ce face Durac. Şi mai bine.

IANI: Dar pentru altă pricină. Pic!

HÎNCU: De ce m-am luat în colţi cu stăpînirea?

IANI: Pentru că-ţi place vînătoarea.

HÎNCU: De ce-am pornit răzmeriţa?

IANI: Singele-mbată. Şi tu tragi la bău-tură. Pic!

HÎNCU: De ce-am lăsat caftanul boie-riei?

IANI: Să capeţi altul mai de cînte.

HÎNCU: De ce m-azvîrl în foc? De ce-mi bat joc de viaţă?

IANI: Simţirea... Ţi s-a tocit simţirea. Şi vrei să ai dovadă că trăieşti. (*Tai-nic.*) Vino să-ţi arăt drumul...

HÎNCU: Drumul?

IANI: Singurul tău drum: spre tine. (*Hîncu îi trăsneşte o palmă.*) Spunea-i că au trecut trei luni?

HÎNCU (*galben de furie*): Au trecut. Că dacă se-întîmpla azi, te omoram.

Curtea palatului domnesc. Durac, în straie de drum. Lîngă el, Preda şi Ştefan. La o parte, aşezaţi turceşte, Unchiul şi Nepotul. În fund, deasupra pirostriilor, fumegă

un ceanun. Nu departe, Iani, răzemat de-un cărucior încărcat cu lăzi. Voci nedeslușite, tropot, zăngănit. Ecouri ale unui turnir care se consumă undeva.

DURAC (privind întrecerea, încordat):

L-a răsturnat de pe cal! Frumos...

Foarte frumos... Strașnică lovitură!

PREDA (întunecat): Ți place?

DURAC: Eu l-am învățat să lupte.

PREDA: Te-ntreb dacă-ți place.

DURAC: Nu. (Zimbește.) Dar e frumos.

(Aspru. pedepsindu-se parcă pentru zimbete.) Sigur că nu.

PREDA: Atunci de ce nu-i spui?

DURAC: Înainte de plecare?

PREDA: N-ar trebui să pleci.

DURAC: Și pe cine trimitem la București? Vodă-Șerban numai pe mine mă știe.

ȘTEFAN (brusc): Am să-i spun eu.

PREDA: N-ai tu inima asta! (Lui Iani.) Vine-acum.

(Intră Hincu, în armură, urmat de Nică. Își scoate coiful și se îndreaptă spre grupul celor trei, așteptând firitiselile. Tăcere. Preda îi întoarce spatele.)

HINCUL: Nu ți-a plăcut priveștiștea luptei, căpitanule Preda?

PREDA: I-a plăcut lui Durac. Eu am altă plăcere. (Se oprește în dreptul ceanului. Hincu îl urmează.)

HINCUL: Nu văd nimic.

PREDA: Nici eu. Dar cu nimicul ăsta... (ridică limbușul de lemn, vînturînd zeama goală)... oamenii luptă și trăiesc. În timp ce tu te zbungui cu drăganii. Faci turtire!

HINCUL (corectîndu-l): Turnire...

PREDA: Pe dracu' ghem!

ȘTEFAN: Ne costă și ochii din cap. Lasă-i să plece! De ce-i mai ții?

HINCUL: Ne-au ajutat la vremea Ducăi.

ȘTEFAN: Nu de pomană.

HINCUL: Mai avem nevoie de ei.

PREDA (schimbînd o privire cu Ștefan): Așa o fi...

(Les amîndoi. Hincu privește în urma lor, în timp ce Nică îi desface chingile. Durac se apropie de el cu brațele întinse.)

HINCUL: Rămii!

DURAC: Acum nu se mai poate. M-așteaptă Șerban.

HINCUL: Îmi pare rău că pleci.

DURAC: Îi ai pe Ștefan și pe Preda.

HINCUL: Ei sînt ca mine. Aș fi vrut pe cineva mai bun decît mine. (Se îmbrățișează.) N-ai nimic să-mi spui?

DURAC: Nimic mai mult decît ți spui tu.

HINCUL: Poate nu ne mai vedem...

DURAC (muștrîndu-l cu degetul ca pe-un copil): Eu n-am nevoie să mă uit la tine ca să te văd.

HINCUL (botos): De ce nu mă iei în serios?

DURAC: Nu te iei tu. întotdeauna. (Zimbește trist și pleacă.)

HINCUL (în urma lui): De ce?

(Intră cei patru drăgani încinși de joaca luptei și de rachiu. Fac roată în jurul serdarului, cerîndu-și solda, fiecare pe altă limbă. Hincu le zvîrle egreta, o pafta, două inele.)

DRĂGANUL IV: Vrei să ne tragi pe sfoară? (Uacarm. Hincu și Nică își scot pumnalele.) Ne-ai cîștigat la belciuge? Banii... Unde sînt banii?

(Uacarm. Hincu și Nică se retrag de-a-ndaratele pînă la cărucior. Ustierul deschide la repezeală o ladă și scoate un săculeț cu bani. Hincu îl înșfacă, îl zvîrle drăganilor. Drăganii se împărăștie, culegînd monezile. Nică iese, cărînd armura.)

IANI: Vezi cum se potrivesc toate?

HINCUL: Ce vrei să spui?

IANI: Durac a plecat la vreme.

HINCUL: L-am rugat să rămînă.

IANI: Dar prea tîrziu.

HINCUL: Am plîns cînd l-am văzut plecînd.

IANI: Știu; de bucurie.

HINCUL (măsurîndu-l): De mic mi-era silă de tine.

IANI: Învăț-te să tragi folos din ce ți-e silă. Să scoți mireasmă din putoarea dihorului și leac de rană din urzici.

HINCUL: Și mîntuire de la dracu.

IANI: Crezi în el, Hincule?

HINCUL (măsurîndu-l): De astăzi, da. (Strînge în pumni cîțiva galbeni scoși din ladă.) Am să mă folosesc de ei pentru Moldova.

IANI: Deocamdată, ia-i. Vedem pe urmă pentru cine.

HINCUL: Și ce vrei în schimb?

IANI: Puțin. Să lași în seama mea strîngerea birului. Birul pe țîta oilor, pe cornul vitelor. Birul pe fum, pe stupi, pe găleata de pîine. Toți să-mi plătească mie...

HINCUL: Și tu?

IANI: Măriei-tale.

HÎNCU (*chinuit*): Iubesc pământul Mol-dovei... (*Iani suride.*) Mi-aș da viața pentru el! (*Iani chițâie.*) Pe drăgani de-aceia îi țin și pentru asta le dau simbrie: să-I apere! (*Iani ride în hohote.* Hîncu îi fulgeră un pumn.)

IANI (*cu voluptate*): Lovește, Hîncule! Cu sete... Dă unde-apuci! (*Palmă.*) Așa... (*Pumn.*) Și înc-o dată! (*Hîncu se oprește.*)

HÎNCU: Îți place să fii bătut?

IANI: De tine, da. (*Hîncu se miră.*) Înseamnă că ți-am pus degetul pe rană. Altminteri, nu te-ai fi zbîrlit. Dar, ca femeia prima oară, zgîrii și muști. N-ai curajul poffelor tale: încă mai simți nevoia să te minți.

HÎNCU (*printre dinți*): Porc bătrîn! (*Ridică mina să dea.*)

IANI: M-ai lovit de cinci ori. Mai arde-mi încă două, să facă șapte — număr deplin — și ascultă-mă o singură dată. Drăganii tăi...

HÎNCU: Ai mei?... Dar de ce-i port după mine? Ca să petrec? Să mă fălesc cu ei?

IANI (*clătinînd din cap ca la bătrînescul joc de copii „rece-cald”*): Rece!

HÎNCU: Nemernicule! Crezi că am gânduri ascunse? Asta crezi?

IANI: Cald!... Cald!... Mai încearcă.

HÎNCU: Că i-am oprit...

IANI (*dă încurajator din cap. Hîncu abia mai poate vorbi*): Da.

HÎNCU: Și că-i plătesc...

IANI: Fierbinte!

HÎNCU (*gemînd*): Ca s-ajung domn cu sprijinul lor?

IANI (*tipînd ascuțit*): Arde! Arde!

(*Hîncu se-nfîge în el. Iani fuge. Ajuns în dreptul Unchiului și al Nepotului. Hîncu se oprește, se clatină și se lasă la pămînt lingă ei. Unchiul taie cu sfoara o bucată de mămăligă și i-o întinde. Nepotul zdrobeste ceapa cu pumnul. Hîncu își mușcă buzele, își ascunde fața în mîini.*)

NEPOTUL (*incet, Unchiului*): Ceapa.

UNCHIUL: Nu. Sufletul...

Sala mare. Intră Hîncu: în urma lui, Iani, purtînd pe brațe mantia și însemnele domnești.

IANI: Du-ți gîndul pînă la capăt și n-o să-ți mai ceară nimeni socoteală. Te-meicul faptei stă în izbîndă.

HÎNCU (*slab*): Pentru Moldova.

IANI: Măria-ta...

HÎNCU (*ferindu-se ca de cuțit*): Nu.

IANI: Ascultă-mă. La Stambul, jumătate din serai poartă blănuri dăruite de mine. Iar cealaltă jumătate își așteaptă rîndul să le primească. Primii m-or fi uitat; dar ceilalți mă țin cu siguranță minte. Kiupruli, vizirul, e printre ei. De ce stai la-ndoială, măria-ta?

HÎNCU: Pleacă!

IANI: Noapte bună.

HÎNCU: Stai. Ești sigur că nu visez?

IANI: Poate fi cineva sigur de asta?

HÎNCU: Ești sigur că tu, asta din fața mea, te numești cu-adevărat Iani? Că nu ești partea putredă din mine care-mi dă ghies?

IANI: *Er* însemna atunci că sfatul lui Iani nu-i decît gîndul tău. Cu-atît mai bine. (*Hîncu se scutură.*) Ți-e frig? Eu stau aproape gol, fără să-mi fie.

HÎNCU: Atunci înseamnă că tu visezi.

IANI: Un vis măreț. Să-I visăm împreună. (*Punîndu-i mantia domnească pe umeri.*) Îngrijește-te. Moldova are nevoie de tine.

HÎNCU: Ce faci?

IANI: O haină pe măsură.

HÎNCU: Nemernicule!

IANI: Nu te sfii. Dă-i drumul! Spurcă-mă! Lovește! (*În șoaptă.*) Dar nu cu-atîta sete ca prima oară.

HÎNCU: Ce-nseamnă asta?

IANI: Asta-nseamnă că de cînd stăm de vorbă au trecut cîțiva ani. Ai sărit peste timp. Împrejur — prin cer, prin ziduri — a trecut o zi. Peste creierul tău... să zicem, doi ani.

HÎNCU: Nu crezi că au trecut prea repede?

IANI: Niciodată nu ne pierdem îndoielile prea devreme.

HÎNCU: Sint mîndru de îndoielile mele. Piatra nu le are.

IANI: Nici Alexandru Machedon, nici Cezar, nici Hanibal. Nici Hîncu.

HÎNCU: Nu m-a ales nimeni.

IANI: Fă-o singur.

HÎNCU: Nu sint os domnesc.

IANI: Copiii tăi or să fie.

HÎNCU: Ce vor gîndi moldovenii?

IANI: Ce le va plăcea.

HÎNCU: Ce vor spune?

IANI: Ce-ți va plăcea ție.

HÎNCU: Durac?

IANI: Unde-i Durac?

HÎNCU : Ștefan ?
IANI : Cine-i Ștefan ?
HÎNCU : Pleacă.
IANI : Vorbele mele rămîn.
HÎNCU : M-ai cumpărat...
IANI : Un singur adevăr !
HÎNCU (*foarte slab*) : Nemernicule... (*Ridică mîna să-l lovească.*)
IANI (*punîndu-i sceptrul în mînă*) : De ce cu mîna goală ? De-acum încolo nu se mai cade să lovești cu mîna goală.
HÎNCU (*privindu-și mîna care ține sceptrul*) : Ce-nseamnă asta ?
IANI : Înseamnă că au trecut cinci ani. (*Îi atinge fruntea cu degetul.*) Aici, înăuntru.
HÎNCU : N-au trecut prea repede ?
IANI : Niciodată n-ajungem liberi prea curînd.
HÎNCU : Liberi de ce ?
IANI : De trecutul nostru.
HÎNCU : Parc-aș fi altul.
IANI : Nu spuneași tu că omul trebuie să fie neconținut altul ?
HÎNCU : S-a-ntîmplat ceva ciudat cu mine. Am murit ?

IANI : Nu.
HÎNCU : Mi s-au încurcat simțurile ?
IANI : Nu.
HÎNCU : Atunci ?
IANI : Ți-ai întîlnit patima. E clipa de căpetenie din viața unui om. A doua venire pe lume. De-abia acum se cheamă că te-ai născut cu-adevărat.
HÎNCU : Scîrboasă-i viața...
IANI : Dacă-ai ajuns să-ți dai seama de asta, nu mai e. Cu o singură condiție : să nu uiți din nou.
HÎNCU (*foarte slab*) : Nemer...
IANI : Nu.
HÎNCU : Boierule...
IANI : Încă...
HÎNCU : Vistiernice...
IANI (*potrivindu-i coroana*) : Da !
HÎNCU : Ce-nseamnă asta ?

(Se deschide ușa. Apare Ștefan, urmat de Moș Teofil, de Preda, de Hrizea și de Nică. Stupoare. Pauză. Nică se apropie de Hîncu, îngenunchează și-i sărută mîna. Preda își scoate sabia din teacă, o frînge pe genunchi și aruncă cioturile la picioarele lui Hîncu.)

— CORTINA —

PARTEA A TREIA

Cîteva luni mai tîrziu. Sala mică a palatului domnesc. Ștefan plesnește cu sete un stîlp de lemn. Păuna se repede la el să-l oprească. Hrizea îi urmărește din privire.

PĂUNA : De ce-l lovești ?
ȘTEFAN : Stîlpul n-are simțire.
PĂUNA : Nu stîlpul... pe el l-ai lovit ! (*Îmbrățișează stîlpul, lipîndu-și obrazul de el.*) E bun... e drept... e fără prihană.
ȘTEFAN : O fi fost.
PĂUNA : E luminat ; vede mai departe decît voi... E bun.
ȘTEFAN : Și dacă-i altfel ?
PĂUNA : Atunci... atunci... atunci... (*Ștefan dă să deschidă ușa spre sala mare. În prag s-arată Nică.*)
NICĂ : Doarme. Mi-a lăsat vorbă s-aștepti.

ȘTEFAN : Și ce dacă doarme ?
NICĂ : Așa mi-a spus. (*Iese.*)
ȘTEFAN (*printre dinți*) : Măi, să fie !
HRIZEA : De-abia trecu jumătate de zi, căpitane. Nu-ți pierde cumpătul ; eu îl aștept de două.
ȘTEFAN : Și nu ți-a venit să-njuri ?
HRIZEA (*amărit*) : Pesemne că i-oi fi greșit cu ceva.
ȘTEFAN (*furios*) : Așadar, tot tu ești de vină ?
HRIZEA (*scărpinîndu-se după ceafă*) : Eu așa zic...
ȘTEFAN : Ah, de s-ar întoarce Durac odată !

Sala mare, CALIOPI, cu brațele petrecute pe după gâtul lui Hincu. În fața lor, astrologul, ținând în mîini chipul cerului.

ASTROLOGUL : Asta e jocul stelelor de ziua nunții : pătratul ia mijloc, triumghiul cu vârful în jos, cercul le cuprinde pe toate.

CALIOPI : Parcă-s purici.

ASTROLOGUL (numărînd pe degete) : C—A—L—I—O—P—I. Șapte.

(Intră Iani, fluturînd un răvaș. CALIOPI se zborștește ia el, bătînd din picioruș.)

CALIOPI : Ce tot vrei, tată ?

IANI : Avem treabă, tetița tatii. Măria-sa cîrmuiește Moldova.

CALIOPI : Moldova vine la rînd după-masă. Dimineața e pentru mine. (Trece țingă astrolog, punînd degetul pe constelații.) S-aștepte !

ASTROLOGUL : Ca-li-o-pi...

IANI (la urechea lui Hincu) : Omul așteaptă. Ce să-i răspund ? (Hincu tace. Iani citește răvașul.) „Cînd i-am amintit, luna trecută, despre prietenul nostru, a binevoit să zimbească. A doua oară va da din cap...”

HINCU : Și dacă a zimbit gîndindu-se la altceva ?

IANI : Sultanul e prea sus ca să gîndească. Nici macar cei din jurul lui

nu se coboară s-o facă.

CALIOPI (lui Hincu, lipicioasă) : De ce nu mă mîngîi ?

HINCU : Te-am mîngîiat toată dimineața.

CALIOPI : Am uitat. Mai mîngîie-mă să-mi aduc aminte. (Absent, Hincu o mîngîie pe cap.) Și pe umeri. (Hincu se supune)... pe obraz (idem), pe frunte (idem), pe păr...

HINCU : 1e-am mai mîngîiat pe păr...

CALIOPI : Am uitat.

HINCU : Uiți repede.

CALIOPI : Sînt temeie.

IANI : Trebuie să ne batem, fetița tatii. Cu turcii.

CALIOPI : Întîi facem nunta și pe urmă vă bateți.

ASTROLOGUL : Ca-li-o-pi...

CALIOPI : Dacă sînteti cumînți. (Hincu oftează din rărunchi.) Nu-ți cer să mă iubești. Nu. Tu ești ostaș ; îți place fierul... caii. Îți cer să te pretaci. (El îmbrățișează.) Așaa... Dacă trupul tau știe bine să mintă, mi-e deajuns.

IANI : Omul așteaptă. Ce să-i răspund ? (Hincu țîșnește în picioare. Face cîțiva pași. Se oprește.)

ASTROLOGUL : Ca-li-o-pi...

Sala mică. Trece bărbierul ducînd un lighean cu ibric de argint.

BĂRBIERUL : Bună ziua, căpitane Ștefan.

ȘTEFAN : Parcă nu te-aș cunoaște.

BĂRBIERUL : Eu, da.

ȘTEFAN : De unde ?

BĂRBIERUL : Duca hotărîse să-ți taie capul dacă te prinde. Dar s-a întîmplat anapoda... adică invers... adică bine.

ȘTEFAN : Acum, s-ar cădea să ți-l tai eu ție.

BĂRBIERUL : Norocul meu că nu ți-e la-ndemînă briciul.

ȘTEFAN : Mă bate gîndul să-ncerc cu sabia.

BĂRBIERUL (profesional, după o clipă de gîndire) : Merge și cu sabia.

PAUNA (intrînd) : Spune-i că-l aștept.

BĂRBIERUL : M-a oprit să-i vorbesc despre treburi serioase în timpul slujbei.

PAUNA : Spune-i-o ca pe-o glumă.

BĂRBIERUL : Nu-i plac decît glumele fără perdea.

ȘTEFAN (izbucnînd) : Și drăcovenia asta din argint, ce fel de glumă ți se pare ?

BĂRBIERUL : Cu țîlc. Că ori de cîte ori îi torn dintr-unul de tinichea, îl usură obrazul. (Bărbierul iese.)

HRIZEA (lui Ștefan, cu jumătate de glas) : În locul tău m-aș bucura. (Ștefan nu pricepe. Hrizea privește spre Pauna.) Acum îți rămîne ție.

ȘTEFAN : Nu vreau să-mi rămînă mie. Vreau să tie fericită.

HRIZEA : Atunci se cheamă că nu ești bărbat.

ȘTEFAN : Nu sînt. (Se îndreaptă, hotărît, spre ușa.)

NICĂ (răsărînd în prag) : Se-mbracă.

ȘTEFAN (uluît) : La douăsprezece din zi ? La amiază ? (Nică dă din umeri.) Ia mai dă-l dracului ! (Urea să intre.)

NICĂ (așîndu-i calea) : Mi-a spus să nu las pe nimeni.

ȘTEFAN : Nu ți-e rușine, măi popîndăule, să-mi stai în cale ?

NICĂ (neînduplecat) : Așa mi-a spus.

ȘTEFAN : Și dacă ți-ar spune să mă omori, m-ai omori ?

NICĂ (după o clipă de gîndire, încurcat) : Știu eu...

PAUNA (cu duioșie, punînd mina pe umărul lui Ștefan) : Ștefan ! Fratele meu Ștefan !...

ȘTEFAN (cu năduf) : Mai bine trage-mi o palmă !

Beciul palatului domnesc. Prin ușa zăbreliță, o mogildeață ghemuită pe podca. Hincu se apropie de ușă ținând în mână o cheie; șovăie, se dă un pas înapoi, se apropie. Cu mișcări domoale, mogildeața se desface din sarică. Hincu se agață de gratii, căutând, parcă, sprâjin cuvintelor.

HINCU : De ce ești ciine, Preda ? (Tăcere.) De ce ridici oamenii împotriva mea ? De ce mă bintui ? De ce mă dușmănești ? (Nici un răspuns.) Am mîntuit Moldova ! (Preda se apropie fără grabă de gratii.) Nu vreau să te omor...

PREDA : Știu ; dar omul nu face-ntotdeauna ce vrea.

HINCU (zgîlțînd gratiile) : De ce ridici oamenii împotriva mea ?

PREDA : Tu ți-i ridici.

HINCU (dă să descuie ușa cu mîna tremurîndă. Nu nimereste) : Nu vreau să te omor.

Trei cercuri de lumină. În primul, Păuna. În cel de-al doilea, întinsă pe divan, Caliopi. În cel de-al treilea, cu pocalul în mînă, Hincu.

PĂUNA : Te așteaptă.

HINCU (tresărînd) : Cine ?

CALIOPI (trezindu-și mîna prin păr) : Aia... cum îi zice ? Am uitat. Te-a căutat și ieri.

PĂUNA : De ce nu-i primești ?

HINCU : M-ar face să șovăi.

CALIOPI : Pentru ce ?

HINCU : Trebuie să fiu tare.

PĂUNA : E adevărat ?

HINCU (tresărînd) : Cum ?

CALIOPI : Spune.

HINCU : Nu vă privește.

CALIOPI : Sintem bărbat și femeie.

PĂUNA : De ce nu mi-ai spus nimic ?

HINCU : De-abia ieri m-am hotărît.

CALIOPI : Minti !

HINCU : Mi-am făcut curaj. (Zîmbește chinuit.)

PĂUNA : Rizi ?

CALIOPI : Toată lumea rîde pe socoteala ei.

PĂUNA : Nu te-nțeleg. (Hincu se apropie de ea, îi ia obrazul în palme.) O, ce frig e lingă soare !

HINCU : Crezi că aș putea să stau o singură noapte cu ea de n-aș ști că a doua zi mă-ntorc lingă tine ?

CALIOPI (pîrîndu-și un inel în deget) : Nu există zi. Numai noapte. Ziua este un pustiu între două nopți. (Ride.)

HINCU : Mă crezi ?

CALIOPI (rîzînd) : Nu există zi.

PĂUNA (își îngroapă fața în mîini).

HINCU : Ce faci ?

CALIOPI : Noaptea pe obraz. (Își co-

PREDA : Tu singur nu știi ce vrei.

HINCU (își vîră brațul printre zăbrele, punînd cheia în palma lui Preda. Mîinile li se-nceștează una de alta) : Pleacă unde știi... Fugi... Du-te !

PREDA : Nu știu să fug.

(Hincu se întoarce, face cîțiva pași. Zvîrlită de mîna lui Preda, cheia îi cade cu zgomot la picioare. Hincu o culege. Dangăt de clopot. Hincu se chircește, apăsînd cheia de pîntec și începe să urle.)

boară vîlul pe față.)

PĂUNA : E adevărat ?

HINCU : Nu.

CALIOPI : Cum nu ?

HINCU (trezînd spre ușa care se deschide fără să apară nimeni în prag) : Miine. (Ușa se închide. Hincu trece la Caliopi.)

Crezi că Duca a iubit-o vreodată pe Anastasia ?

PĂUNA : Vrei să iei pildă de la el ?

HINCU (scuturînd-o pe Caliopi) : Ori Ștefan pe Maria ?

PĂUNA : A trebuit s-o aflui de la alții.

CALIOPI : Mă doare.

HINCU (scuturînd-o) : Un bîlci... o mas-caradă... dar am nevoie de tot bîlciul ăsta ca să pot ajunge domn deplin peste Moldova. Înțelege ?

CALIOPI (înfricoșată) : Nu.

HINCU : Peste toată lumea dintre munte și mare.

CALIOPI (se zbate).

PĂUNA : Pentru mine, lumea începe în inima ta și sfîrșește în vîrfurile degetelor tale. Alta nu cunosc.

CALIOPI (a scăpat din strînsoare.)

HINCU : O lume mică.

CALIOPI (încercînd să înțeleagă ce i-a spus) : „Pînă la mare“...

PĂUNA : Și totuși, n-am izbutit să domnesc peste ea.

CALIOPI (lui Hincu) : De ce nu te uiți la mine ?

HINCU : Te iubesc.

PĂUNA : Și totuși mă faci să sufăr.

CALIOPI : Mă-ntreb cum te porți cu cei pe care-i urășți.
HÎNCU : Eu nu urăsc pe nimeni.
CALIOPI : Nici când ucizi ?
HÎNCU : De unde știi ?
PĂUNA : Iadu-i făcut din frig.

(*Ușa se deschide din nou. Hîncu tresare. Se-ndreaptă spre ea cu mîna pe jungher. Ușa se închide.*)

CALIOPI : Stăpînul... domnul meu...
HÎNCU : Ne tîrim prin sute de vieți ca să putem zbura într-una singură din ele.
PĂUNA : Și ca să fim fericiți.
CALIOPI (*întinzînd brațele spre el*) : O noapte...

HÎNCU : Păuno !
PĂUNA : Trezește-te.
CALIOPI : O singură noapte...
HÎNCU : Pleci ?

CALIOPI : Vino !
PĂUNA : Soarele meu !
HÎNCU : Tocmai acum ?
CALIOPI (*îmbrățișindu-l*) : Niciodată !
HÎNCU : Încearcă să-nțelegi.
CALIOPI (*scîncînd*) : Nu pot.

PĂUNA : Soarele !
HÎNCU (*îmbrățișind-o pe Caliopi*) : Păuno !

CALIOPI : Gura... (*Îl sărută. Intră Nică.*)
NICĂ : Nu-nțeleg. (*Hîncu tresare.*) De ce-i despart ușile pe oameni ?

HÎNCU : Pentru că au mîner de-argînt.
NICĂ : Au venit blănurile din Astrahan.
HÎNCU : Să le descare.

CALIOPI : Au venit ? Unde sînt ? (*Iese în fugă.*)
HÎNCU : Fiecare din ele costă cît hrana ta pe zece ani.

NICĂ : Știu.
HÎNCU : Și ? Tot nu ți-ai pierdut încrederea în mine ?

NICĂ : Te-am văzut luptînd. (*Un pas înapoi. Se oprește.*)
HÎNCU : Ce mai e ?

NICĂ : A sosit primăvara. (*Iese.*)

IANI (*intră, citînd un răvaș*) : „Sultanul a dat din cap. A treia oară va ride”... Așa... „O pereche de boi costă”... asta e pentru mine. Ce să-i spun ?

HÎNCU (*după ce dă pe gît o stacană de vin*) : Nu pricep nimic. Atunci, ce caută Duca pe malul Dunării cu oaste turcească ?

IANI : Aud c-ar fi în drum spre Nipru. I-au dat hătmanîia cazacilor.

HÎNCU : Cum adică ? Să-i lasă să treacă Dunărea și eu să stau de lemn ? Să mă ia ca din oală ?

IANI : Reține-te către Suceava. Pînă s-așază apele ; ca să nu pierzi ce-ai

cîștigat. (*Hîncu îl privește întrebător. Iani ciocănește, ușurel, răvașul cu degetul.*)... Zimbetul !

HÎNCU (*mocnit*) : În schimb s-a dus obrazul.

IANI : Ne zugrăvim altul, de domnie nouă.

HÎNCU : Și dacă — în loc să bată drumul Niprului — Duca o cotește spre Iași ? Nu pierdem tot ?

IANI : Oricum pierzi. Oamenii nu mai cred în tine. Cum trece primejdia, te dau la o parte.

HÎNCU : De ce-au murit moldovenii ?

IANI : Toți murim.

HÎNCU : Dar, să fie cu cinste.

IANI : Cînd e din prostie, nu poate fi. (*Intră Caliopi îmbrăcată într-o cumplită blană de astrahan.*)

CALIOPI : Îmi stă bine ? Nu-i așa că-mi stă bine ?

IANI : Avem treabă, turturico ! (*Caliopi ia stacana din mîna lui Hîncu, adîncit în gînduri. Hîncu se încruntă.*)

CALIOPI (*îzbucnînd în ris*) : Cum semeni cu Duca ! (*Bate din palme.*) Strașnic ! (*Hîncu îi arde o palmă. Fata cade, se ridică și iese împleticindu-se.*)

HÎNCU : Îmi pare rău.

IANI : N-o iubești ?

HÎNCU : Nu, Iani. Dar, ce însemnătate are ? Mă-nsor cu ea ; așa cum ne-am înțeles. Ai să fii socru de voievod. Ești mulțumit ?

IANI (*cu dispreț*) : Trebuia să minți pînă la capăt.

HÎNCU : Mă obosește să duc lucrurile pînă la capăt.

IANI : N-ai învățat nimic de la mine.

(*Larmă, afară. Apare Ștefan strîngînd în mînă gura unui sac ; în urma lui, Hri-zea.*)

HÎNCU : Dar ce mi-aduceți acolo ? Creier de inorog sau limbă de privighetoare ?

ȘTEFAN : Capul lui Preda.

HÎNCU (*îțîșnînd în picioare*) : Afară !

ȘTEFAN : Morții n-au vreme de zăbavă.

HÎNCU : Ești încă viu. Afară.

(*Ștefan îi zvîrle sacul la picioare. Hîncu își duce dreapta la prăseaua jungherului. O clișă de tăcere încordată. Apoi, Nică intră în goană prin stînga.*)

NICĂ : Durac... A sosit hatmanul Durac.

(*Un ostaș intră prin dreapta ținînd în mînă un răvaș. Iani smulge răvașul și-l desface.*)

IANI : Sultanul a ris !

NICĂ : ...spune că turcii au trecut Dunărea.

IANI : Omul așteaptă. Ce să-i răspund ?
Ce facem ?

HINCU : Ne facem blănuri la Liov.

CALIOPI : La Cracovia... la Cracovia...

nu la Liov. (*Hîncu izbucnește într-un
ris strident.*)

NICĂ : Ce e ?

IANI : Ce s-a-ntîmplat ?

HINCU : De-abia acum pricep de ce-au murit moldovenii ! (*Rîde cu hohote.*)

Doă zile mai tîrziu. Tabăra răsculaților. noaptea. Se aude cîntecul domol al Păunei. Reflectorul se plimbă de la un grup la altul.

ȘTEFAN : Mi-e dragă.

DURAC (*în pragul cortului vecin*) : Știu.

ȘTEFAN : Poate mor miine și n-am sărutat-o niciodată. Crezi c-o să fie soare miine ?

DURAC : Nu știu... (*Privind spre cortul lui Hîncu*). Mi-a fost ca un frate.

ȘTEFAN : Ți-am spus și nu m-ai crezut. (*Se aude glasul Păunei.*) Oi fi pocit la obraz, mai știi ?

DURAC : Ai inima frumoasă.

ȘTEFAN : Inima nu se vede

DURAC : Ce dușmănos m-a privit !

ȘTEFAN : Poate mor miine...

(Hîncu trece spre cortul lui, urmat de Nică. Durac și Ștefan schimbă o privire. apoi intră fiecare în cortul său.)

UNCHIUL (*Nepotului, punîndu-i în mînă o trîmbiță*) : Bagă de seamă cum suflă ! Umflă-te bine în foale și zvirle aerul cu putere. Altminteri, iese cîntecul ca un schieunat de cățea. Și stai drept. Că la un trîmbițaș se uită toată lumea. Ce-i ?

NEPOTUL : Mi-e frică.

UNCHIUL : Măi prostule, nu știi ce-i bine. Un trîmbițaș e mai ceva decît hatmanul. Ehei, să fii tu sănătos cite războaie s-au pierdut din pricină că trîmbițașul a sunat prea devreme ; sau prea tîrziu !

(Nepotul își umflă obrazii, apoi începe să plîngă.)

DURAC (*în pragul cortului*) : Ce-i cu tine ? De ce nu dormi ?

ȘTEFAN (*în pragul cortului vecin*) : Am ieșit să iau aer.

DURAC : Nu-i adevărat.

ȘTEFAN : Sigur că nu.

DURAC : Noaptea e făcută pentru somn.

ȘTEFAN : Atunci de ce te plîmbi ?

DURAC : Am fost să văd străjile.

ȘTEFAN : Nu-i adevărat.

DURAC : Nu e. (*Privire spre cortul lui Hîncu.*) Toată lumea se gătește de lup-

tă. Și femeile. Numai el nu mișcă un deget. Cîtește.

ȘTEFAN : Ce ?

DURAC : Știu și eu ? Poate scrisoarea primită ieri de la Stambul. De ce ți-ai luat cuțitul ?

ȘTEFAN : Ca să fim la fel.

DURAC : Mergem ?

ȘTEFAN : Haidem ! (*Pauză. Se privesc. Se întorc, fiecare în cortul său.*)

OSTAȘUL I (*buimac, celui de lingă el care geme prin somn*) : Ce e ? Ce s-a-ntîmplat ?

OSTAȘUL II (*trezindu-se*) : Tu ești, frate ? Am visat că dau turcii.

OSTAȘUL I : Dormeau cu burta-n sus, de aceea. Caută și întoarce-te pe-o dungă.

HINCU (*în cortul lui, cu o carte în mînă*) : Măi băiatule, de ce ții tu la mine ?

NICĂ : Păi, cum să-ți spun, asta era înainte. Noi toți scuiptom și ocăram degeaba. Măria-ta ai luat sudalma noastră să ne-o faci flamură. Aș fi vrut să-ți semăn ; dar e greu. Tot ce pot face e să te iubesc.

HINCU : Sint rău...

NICĂ : Nu-i adevărat.

HINCU : Nestatornic. Sint lacom și iubitor de mărire.

NICĂ : Așa e noaptea.

HINCU : Noaptea ?

NICĂ : Sufletul pare negru ; și copacii.

HINCU : Numai pe mine mă iubesc.

NICĂ : Și eu. Numai pe tine.

HINCU : Dar vreau să rămîn așa cum sint.

NICĂ : Așa cum ești...

ȘTEFAN (*din nou în pragul cortului, lui Durac*) : Nu e nimeni în cort. Numai Nică.

DURAC : De Nică-mi pare rău.

ȘTEFAN : Toată tabăra doarme. Parcă-ntr-adins. (*Pauză.*)

DURAC : Nu pot.

ȘTEFAN : Nici eu.

DURAC : Noapte bună.
ȘTEFAN : Noapte bună. (*Pornesc împreună spre cortul lui Hincu.*) Am uitat cuțitul. (*Se pipăie.*) Nu-i nimic; îl avem pe-al tău.

DURAC : Și eu l-am uitat.

ȘTEFAN : Dacă n-aș iubi-o, aș putea. Am să cred toată viața, c-am făcut-o ca să-mi rămână mie.

DURAC : E străin de noi. Fură la fel ca Duca. Ucide. Își bate joc de tot ce vrem.

ȘTEFAN (*șovăitor*) : Poate nu i-am arătat destulă dragoste. De aceea. Mi-a întins mina și nu i-am răspuns. (*Tăcere.*) -Să ne-ntoarcem să luăm cuțitele.

DRĂGANUL I (*numărindu-și simbria, celui de lângă el care se roagă*) : Degeaba te rogi; ascultă ce-ți spun! Dumnezeu nu pricepe nemțește.

DRĂGANUL II : De unde știi ?

DRĂGANUL I : Mi-a spus-o un popă.

DRĂGANUL II : Trebuie să priceapă; e meseria lui. (*Își reia rugăciunea. Drăganul I încearcă un galben între dinți.*)

DRĂGANUL IV : E bun? (*Drăganul I i-l întinde, dînd afirmativ din cap. Drăganul IV duce și el galbenul la gură, apoi scuipă.*) Parc-ar fi sărat!

DRĂGANUL I (*luîndu-i-l*) : Aurul e dulce. (*Legînd băierile săculețului cu bani.*) Pentru la toamnă m-am tocmit în oastea craiului. Așa să știi.

DRĂGANUL IV (*pe gînduri*) : Eu la nemți.

DRĂGANUL I : Atunci o să fim dușmani.

DRĂGANUL IV : Mai e pină la toamnă.

NICĂ (*lui Hincu*) : Nu... nu mi-e teamă. Dar aș vrea să murim împreună. Fără măria-ta n-aș mai avea nici un rost pe lume.

HINCU : De ce-mi spui asta ?

NICĂ : Avem foc puțin. Și nu vreau să-ți fie frig lingă mine.

HINCU (*bătîndu-l prietenește cu palma peste obraz*) : Somn ușor! (*Nică își întinde cojocul în gura cortului.*) Aș vrea să fiu singur în noaptea asta.

NICĂ : Ești singur.

HINCU (*zîbind blind*) : Singur... înseamnă fără nimeni.

NICĂ (*privind împrejur*) : Nu mai e nimeni. (*Se întinde să doarmă.*)

(*Ștefan și Durac, în pragul corturilor, cu jungherele în mină.*)

ȘTEFAN : Ți-a necinstit casa. (*Pauză.*) Vrea să domnească.

DURAC (*șovăielnic*) : Poate vede mai departe decît mine.

ȘTEFAN : Ți-a luat locul.

DURAC : Am să cred întotdeauna că am făcut-o din pricina asta. (*Pauză. Se luminează de zi.*)

ȘTEFAN (*cu un suspin de ușurare*) : De-acum nu se mai poate.

DURAC : E bine.

ȘTEFAN : E rău.

DURAC : Da, e rău.

ȘTEFAN : E bine.

La hotarul Dunării. Duca și Ruset. Ceva mai încolo, doi iedeccii țin friul aurit al unui armăsar negru.

DUCA (*codîndu-se*) : Crezi că e neapărată nevoie ?

RUSET : În Moldova, vovoezii luptă călare.

DUCA : De aceea mor tineri.

RUSET : În schimb trăiesc mult. (*Cu sprijin de brațe și opinteli, Duca se cațără în șea.*) Cu glas tare... Să se-audă.

DUCA : Nici o grijă. (*Se-mbătoșează, își drege vocea, apoi se adresează oștirii.*) Căpitani și ostași ! În fața voastră se-ntinde pămîntul strămoșesc...

IEDECCIUL I (*încet, celuilalt*) : Ce zice ?

IEDECCIUL II (*dîndu-și importanță*) : Pe românește...

IEDECCIUL I : Aha !

DUCA (*cu tremur în glas*) : Bătrîna Moldovă în care zac oasele părinților și strămoșilor noștri...

RUSET (*tușînd discret*) : Treceți peste strămoși.

DUCA (*iuțîndu-se*) : De ce să trec ?

RUSET (*arătînd spre oșteni, invizibili*) : Nici unul din ei nu e pămîntean. Turci... tătari...

DUCA : Cu atît mai bine. Înseamnă că n-o să priceapă. Așa că pot spune orice. (*Ruset dă să răspundă.*) Vrei să-mi schimb cuvîntarea de fiecare dată ? (*Se-mbătoșează din nou, își drege glasul, ridică brațul spre cer.*) Cu inima trează și cuget deplin, ca sfîntul... ca sfîntul...

RUSET (*șoptîndu-i*) : Gheorghe.

DUCA : Asta e... (*Reluîndu-și firul.*) Ca sfîntul Gheorghe, ucigătorul de balauri, ne ridicăm să apărăm Moldova.

IEDECCIUL I (*celuilalt, bucuross că a primit* *ceput o frintură*): Să aparăm Moldova!
IEDECCIUL II: De cine?
IEDECCIUL I: De moldoveni.
IEDECCIUL II (*admirativ*): E o treabă...
DUCA: Cu Dumnezeu înainte! (*Răsare* *soarele. Cei doi iedeccii se frâng în temenele. Duca, uluit, aruncă o privire circulară asupra oştirii.*) Ce-i asta?

Tabăra răsculaților. Cortul căpeteniilor la prima oră din zi. Hincu, într-o rină, joacă șah cu Iani. Durac, Ștefan și Hrizea, în picioare.

HINCU: Vă tot întrebați de locul luptei.
Apa Birladului... Codrii Ciricului. Dar prima întrebare...

DURAC: Care e?

HINCU: Ne batem sau nu?

ȘTEFAN: Sigur că da.

HINCU: Eu am altă părere. (*Iani aprobă din cap.*)

ȘTEFAN: Nu-i timp de glumă, frate.

HINCU: De ce să zgîndărim trufia turcului? Nu-i mai cuminte să-l tragem pe sfoară?

ȘTEFAN: Vrei să fugim?

HINCU: Legăm tabără lângă hotarul de sus, leșii — la miez-noapte, cazacii — la răsărit. Între timp, cu puțin meșteșug și răbdare, dobîndim de la turci mazi-lirea lui Duca. Că mai avem și noi prietenii la Stambul.

ȘTEFAN (*printre dinți*): Are Iani!

DURAC: Pe urmă?

ȘTEFAN: Pe urmă e numit Hincu în locul lui.

HINCU (*răsturnînd tabla de șah*): Știi altul mai vrednic?

ȘTEFAN: Numit de ei, își pierde vrednicia.

HINCU: Cu atît mai bine, dacă-l numesc pe cel ales de noi.

DURAC: Dar noi n-am ales încă pe nimeni.

ȘTEFAN: A avut grijă să se aleagă singur.

HINCU: Să judecăm cu capul, nu cu inima.

ȘTEFAN: Vai de cel care și le-a pierdut pe amîndouă!

DURAC: Lăsați-ne singuri. (*Ceilalți se retrag. Nică rămîne.*) Și de mine-l aperi?

NICĂ (*simplu*): Și de Dumnezeu.

HINCU: De ce i-ai scos afară? Nu mă feresc de ei.

DURAC: Eu da, cînd mă cert cu tine. (*Scoate din mîneacă o scrisoare.*) Știi

RUSET: Răsare soarele. Rugăciunea de dimineață. (*Duca își coboară burduhanul din șea, se dă cu fruntea de pămînt.*) Invers!

DUCA: Cum?

RUSET (*arătînd în direcția oșusă*): Spre Mecca.

DUCA: Ah, da... (*Altă temenea, cu spațele la public.*)

ce-i asta? Copie după scrisoarea trimisă de Iani în numele tău lui Ioan Sobieski. Scrisoarea, în care-i ceri sprijin de oaste.

HINCU: Și nu e bine?

DURAC: Foarte bine, dar se cădea să știm și noi.

HINCU (*scoțînd și el o scrisoare*): Dar asta știi ce e? Scrisoarea trimisă de căpitanul Ștefan, în numele tău, lui Gheorghe Rackoczi. Nu se cădea să-mi spuneți?

DURAC: Nu voiam să aflu Iani și m-am ferit.

HINCU: Eu m-ascund de cei ce se feresc de mine.

DURAC: „Io, Mihalcea-voievod“ — așa te numești. Mi-am spus eu altfel, vreodată, decît hatman?

HINCU: Un hatman nu face învoieli cu vecinii. Te porți ca domn și-ți spui hatman. Eu mă port și mă numesc domn. Sînt mai puțin viclean, atîta tot.

DURAC: Nu sînt viclean. Sînt trist. Oare numai pentru asta fierbe pămîntul Moldovei? Ca Duca să-și schimbe țoalele cu tine? La ce-ți trebuie blănuri de astrahan?

HINCU (*își rupe cămașa, dezgolindu-și umărul stîng*): Ca să-mi acopăr rana primită la Iași.

DURAC: O rană primită-n luptă nu-ți dă decît un singur drept: de-a fi vrednic pentru a doua.

HINCU (*se desface la celălalt braț, și acolo e rănît*).

DURAC: Pentru a treia.

HINCU (*se desface la piept*).

DURAC: Pentru moarte.

HINCU: La asta mă chemi?

DURAC: Unde-i Preda?

HINCU: Învață...

DURAC: În pămînt?

HINCU: ...să tacă.

DURAC: La Prut era lîngă mine.

HÎNCU: Eu am fost lângă tine! Și la Prut, și la Suceava, și aici. (*Se apropie de Durac și-i pune mâinile pe umăr.*)

DURAC: Fiecare gest al nostru își avea perechea, de parc-ar fi fost oglindă între noi.

HÎNCU: Împreună.

DURAC: Unul lângă altul. Zi de zi.

HÎNCU: Alături.

DURAC: Nu, Hîncule. Nu sînt alături decît de cei care gîndesc la fel. Ceilalți rămîn unii lângă alții.

ȘTEFAN (*întrînd înfrigurat*): Drăganii încălecă. Spun c-au primit poruncă de plecare.

DURAC: Încalecă?

HÎNCU: Ne retragem către Suceava.

ȘTEFAN: E o nebulie!

DURAC (*foarte hotărît*): Hîncule, ești liber pe gîndul și vorbele tale. Dar hotărîrea pe care o luăm e una singură și trebuie să ne supunem ei cu toții. Rămînem pe loc și ne batem. Asta e hotărîrea noastră. Supune-te, Hîncule!

HÎNCU: Nu cei mai mulți, cel mai cu cap să hotărască. Și hotărîrea mea e luată. Supuneți-vă!

ȘTEFAN: Teme-te de minia cerului, serdare.

HÎNCU: De un singur lucru mă tem: de prostie.

NICĂ (*uluit*): Cum? Nu ne batem?

HÎNCU: Astăzi, nu.

NICĂ: Mîine?

HÎNCU: Nici mîine.

NICĂ: Atunci cînd?

HÎNCU: Numai cînd va fi nevoie. Și trag nădejde să nu fie.

ȘTEFAN: Ei, popîndăule, tot mă mai omori de dragul lui?

DURAC: Cum? Iei toată călărima cu tine? Tocmai acum?

HÎNCU: Nu iau pe nimeni. N-ai decît să-i oprești. Numai să vrea.

NICĂ: Cum? Nu ne batem?... (*Se întoarce încet, cu privirea rătăcită.*)

DURAC: Am să le vorbesc. Am să-i înduplec să rămînă.

HÎNCU: Mai bine, haidem cu toții!

DURAC: Oamenii și-au pus nădejdea-n noi. Și-au lăsat victiile pe mîna noastră. Nu-i putem înșela.

HÎNCU: Eu, poate să-i înșel, dar tu îi omori cu siguranță.

DURAC (*amar*): Adevărata bătălie s-a dat acum. Și m-a biruit fratele. Vrăjmașului i-a mai rămas puțină treabă.

Să-ți amintești de ziua asta. (*Iese cu Ștefan.*)

HÎNCU: Haidem, Nică. (*Nică nu răspunde.*) N-auzi?

NICĂ: Cum, nu ne batem?

HÎNCU: Sigur că nu. Plecăm. (*Nică își scoate jungherul de la brîu.*) Ce-i cu tine?

NICĂ (*apropiindu-se de el*): M-ai înșelat.

HÎNCU: Ți-am spus c-ai să te-nșeli.

NICĂ (*ca și cînd nu i-ar fi auzit răspunsul*): De ce?

HÎNCU: Pentru că ești copil.

NICĂ: În Vinerea-Mare... atunci... Am îmbătrînit cu zece ani. De la Duca, după trei luni, am fugit la patruzeci de ani. Acum am o sută.

HÎNCU: Ești, în sfîrșit, bărbat. Ar trebui să-mi fii recunoscător. (*Nică își ascunde fața în mîini. Hîncu îi mîngîie părul.*)

Te-am făcut să-ți pierzi și cea din urmă credință. De mîine o să-ți dea barba.

NICĂ (*gemînd*): Nu pot să te urasc!

HÎNCU: Sigur că nu. Dar încearcă.

NICĂ (*de-abia se distinge ce spune*): Nu pot...

HÎNCU: Mai tîrziu ai să-mi mulțumești. (*Îl mîngîie.*) Toți am plîns într-o zi ca asta.

NICĂ (*ridicîndu-și privirea*): M-ai înșelat.

HÎNCU: Ți-am spus c-ai să te-nșeli.

NICĂ (*stringînd cuțitul în pumn*): Și eu îți-am spus că te omor.

HÎNCU: Atunci, să ne ținem amîndoi cuvîntul. (*Își desface cămașa la piept.*)

Ei? (*Nică îl privește fascinat.*) Te-am învățat să rabzi de foame. Să te ții drept în șea; să nu-ți tremure mîna cînd duci arma la ochi. Vrei să te-nvăț tot eu să-ți ții cuvîntul? (*Nică stă pironit locului. Hîncu se-ntoarce cu spațele la el.*) E mai ușor așa?

NICĂ (*gemînd*): M-ai înșelat...

HÎNCU: Știu.

NICĂ (*crispat*): Te omor!

HÎNCU: Mi-ai mai spus-o.

NICĂ (*cu deznădejde*): Ce să fac?

HÎNCU: Să te ții de cuvînt.

NICĂ: Nu pot.

HÎNCU (*zîmbînd*): Ești prea tînăr.

NICĂ: Am fost. (*Își înfige cuțitul în piept.*)

HÎNCU (*se repede la el*): Nică... (*Îl prinde în brațe. Nică deschide o clișă ochii, îl privește și-l scuișă în obraz.*)

— CORTINA —

Cîteva zile mai tîrziu. Cîmpul de luptă presărat cu morți Doi slujitori stivuiesc pe cei căzuți și îi cercetează, luîndu-le lucrurile de preț. În față, Duca și Ruset, aplecați asupra unui cadavru pe care se străduiesc să-l identifice.

DUCA: Cum o să fie Ștefan? Nu vezi cît e de pîrpiriu? (*Slujitorilor.*) Mai repede, c-am înghețat de tot. Nici nu-mi mai simt degetele. (*Iși suflă în degete.*) Freacă-mă pe spate. Măcar pe unul din ei să fi pus mîna.

RUSET (*frecîndu-l pe spate*): Eu aș zice să plecăm.

DUCA: Un comandant părăsește cel din urmă cîmpul de luptă. Să faci la fel cînd vei ajunge domn.

RUSET: Fiți fără grijă. N-am s-ajung niciodată.

DUCA: Nu se știe. În Moldova, toate sînt cu puțință. Și eu am ajuns. (*Primului slujitor.*) Ce e?

SLUJITORUL I: Nu vrea să iasă din deget.

DUCA: Dobitocule, cuțit n-ai?

SLUJITORUL I: Bine, dar... e mort.

DUCA: Dacă era viu, te tăia el pe tine.

SLUJITORUL I (*cu jumătate voce*): Să nu ne bată Dumnezeu.

DUCA: Dumnezeu te bate atunci cînd nu știi să tragi folos la vreme. Hai, la treabă! (*Lui Ruset.*) Cîți sînt pînă acum?

RUSET (*cercetîndu-și catastihul*): Două sute trei, fără ăsta.

DUCA: Slab. Foarte slab. (*Slujitorul I îi aduce un inel. Duca îl cîntărește din privire.*) Ce părere ai?

RUSET: Merge.

DUCA: Dați-i zor, că ne-apucă noaptea! (*Tremurînd.*) Brr... Ce frig e. Mai freacă-mă!

RUSET (*frecîndu-l*): N-au mai rămas decît ăștia. (*Arată spre ultima grămadă de morți.*) Oameni de rînd; am putea merge. Sănătatea mării-tale e mai de preț decît aurul.

DUCA: Nimic nu e mai de preț decît aurul.

RUSET: Și totuși, nu cumperi cu el sănătate.

DUCA: Dar nici cu sănătatea goală nu faci aur... brr... Crezi că m-am prostit, pisarule?

RUSET: Nu, măria-ta.

DUCA: Ba da, pisarule. Frica și sărăcia te prostesc. Iar eu am dat de fundul sacului.

RUSET: Ne deșteptăm cînd ajungem la Iași.

DUCA: Miine la prînz sîntem acolo.

Poate ne primește chiar Iani. I-ai citit scrisoarea?

RUSET: Era cu pecete.

DUCA: Nu te-ntreb cum era. Te-ntreb dacă ai citit-o.

RUSET: Mi-am aruncat ochii.

DUCA: Zice că vine acasă dacă...

RUSET: ...va izbuti să treacă hotarul și...

DUCA: Parcă spunea că doar ți-ai aruncat ochii?

RUSET (*neglijent*): Am ochi buni.

(Cei doi slujitori s-au oprit, o clipă, din trebăluit. Slujitorul II oftează.)

SLUJITORUL I (*oftînd și el*): Că bine zici!

SLUJITORUL II: Am lăsat porcu' bolnav.

SLUJITORUL I: Credeam că te gîndești la nevastă.

SLUJITORUL II: Porcu' l-am crescut eu!

DUCA (*slujitorilor*): Hai, dați-i zor! Căutați la măsele, cum v-am învățat. (*Lui Ruset.*) În altă țară era spînzurat de zece ori pîn-acum. Mare tilhar! Ii simt lipsa.

RUSET: Aveți încredere să-i dați din nou pe mîna visteria?

DUCA: Încredere? Eu n-am încredere în nimeni. Nici în mine.

RUSET (*isprăvind socoteala*): Două sute cincisprezece cu totul.

DUCA: Slab... foarte slab. (*Slujitorii au trecut la alt cadavru.*)

RUSET: Măria-ta, n-ai de ce să fii mîhnit. Biruința a rămas totuși de partea noastră.

DUCA: De ce, totuși?

RUSET: Am avut noroc.

DUCA: Norocu-i la zaruri sau la cărți. Nu aici.

RUSET: Dacă Mihalcea Hîncu n-ar fi plecat cu drăganii...

DUCA: ...îi puneam pielea pe garduri. Îl zdrobeam. (*Spumegînd.*) Un viclean care a mîncat din pîinea mea. Pe care l-am miluit cu caftan boieresc. Credea că turcii o să-i dea surgiuc de domnie și cal alb? Asta credea? Află, pisare, că Duca s-a născut în zodia Leului. Un leu care știe să muște.

RUSET : Serdarul ține de Săgetător. Și Săgetătorul are săgeată.
 DUCA : Și pentru leu ?
 RUSET (*curtenitor*) : Nu. Pentru leu, nu.
 DUCA (*rizind*) : Am avut noroc. (*S-a împiedicat de ceva.*) Ce-i asta ?
 RUSET : O coasă...
 DUCA : Coasă ?
 RUSET : ...De tăiat grîul.
 DUCA : Și sabia nu e bună ?
 RUSET : La ce ?
 DUCA : La grîu.
 RUSET : Se cere retezat de la pămînt. Ar însemna să te-apleci mereu. Pe cînd așa.. (*Mimează cositul.*)
 DUCA (*luîndu-i coasa din mînă*) : Ia te uită ! Am să-i trimit și vizirului una. Costă scump ?
 RUSET : O nimica toată.
 DUCA : Atunci îi trimit două. (*Mimează, ride.*) Și cu asta voiau ei să-mi țină piept ?
 RUSET : Că voiau — nu-i nimic. Omul vrea multe. Dar partea proastă e că au și făcut-o.
 DUCA : Scrie cum îi zice. Vreau să țin minte. Ce mai e ?
 SLUJITORUL I : E unul care mișcă.
 DUCA : În fața mea nu mișcă nimeni. Ai înțeles ?
 RUSET : Să vedem întîi cine e. (*Îl cercetează pe cel căzut.*)
 DUCA : Brr ! Ce frig ! Îngheață limba-n gură. Hai, dați-i zor !

Iași, sala mare a palatului domnesc, o săptămînă mai tîrziu. Duca stă tolănit în jilț, ținînd în mina stîngă o periură, cu care își cănește barba, și în dreapta o oglînjoară. Lingă el, Ruset. Prima scenă e ca o repetiție în vederea mult așteptatei întrevederi cu Durac.

DUCA : Ei, ce zici ? Cum îmi stă mai bine ? (*Arătînd smocul negru.*) Așa ? (*Arătînd restul bărbii, rămasă cărunță.*) Sau așa ?
 RUSET : Vă prinde bine oricum. Așa... (*cu barba cărunță*) aduceți uimitor de mult cu evanghelistul Matei. (*Trecînd, la un semn al Ducăi, în dreapta acestuia.*) Iar așa, cu Moise, din vremea exodului.
 DUCA : Tot... uimitor ? (*Ruset dă aprobator din cap.*) Și ție care-ți place mai mult : Moise sau Matei ? Vechiul sau Noul Testament ?
 RUSET : Eu înclin, din principiu, către cărțile vechi.
 DUCA : Și eu, Ruset. E cartea răzbunării. Adu-mi-l pe Hîncu.
 RUSET : N-a fost prins încă, știți prea bine.

RUSET : E tatăl lui Durac ! Pare mai mult amețit de căzătură. Văd că nu-i curge sînge.
 DUCA : Aferim, pisarule. Asta-i treabă bună. (*Scoate hangherul. Ruset se pleacă spre el și-i șoptește ceva la ureche.*) Crezi ?
 RUSET : Desigur. Stați de vorbă cu Durac. Chemați-l. Aștia își iubesc părinții. Și poate — cine știe ? — cădeți la învoială. Că altmînteri, n-o să mai avem trai cît lumea.
 DUCA : Să-l chem ? Nu vine.
 RUSET : Dacă-i trimiteți în schimb cîteva ostatici de preț...
 DUCA : Îi trimit. Cîți vrea și pe cine vrea. Și pe tine te trimit.
 RUSET : Mă tem că eu sînt mai de preț în ochii măriei-tale, decît în ai hatmanului.
 DUCA : Te temi ?
 RUSET : Mă tem și mă bucur.
 DUCA : Ești un grec viclean și deștept, Ruset. Un singur lucru nu pricep : cum de-ai ajuns în slujba mea ?
 RUSET : Deșteptăciunea trage la deșteptăciune, prealuminată.
 DUCA : Și punga goală la cea plină. Parecă m-am mai încălzit oleacă. (*Se uită la Teofil.*) Trageți-i cîteva palme să-și vină în simțiri ! (*Cu zîmbet crud.*) O s-avem nevoie de el.

DUCA : Am să stîrlesc sămînța neamului ăsta nărăvaș. (*Ruset aprobă, dînd din cap.*) Am să pun bir pe lacrimi ! (*Ruset aprobă.*) Am să fac din țară pașalic ! (*Ruset aprobă.*) Am să-iucid... Am... Am... Ce-am să mai fac, Ruset ?
 RUSET (*după o clipă de gîndire*) : Nu știu dac-a mai rămas ceva de făcut.
 DUCA (*izbucînd din nou*) : Ce-au cîștigat ? I-am bătut... Le-am risipit oastea... I-am băgat în sperieți. Și totuși... au cîștigat ceva. (*Oprînd protestul lui Ruset.*) Las-că știu eu... E ceva și nu-mi dau seama ce... (*Poruncitor.*) Ce-au cîștigat ?
 RUSET : Nimic.
 DUCA : Nu-i adevărat. Au cîștigat... (*Caută.*) Ce-au cîștigat ?
 RUSET : Nimic. (*Gest de enervare la Duca.*) Pentru moment.

DUCA : Și pentru viitor? Eh? (Tăcere.
Poruncitor.) Vorbește cu mine, ca și când
ai fi una din căpeteniile lor.

RUSET : Cu neputință.

DUCA : Durac, de pildă.

RUSET : Exclus.

DUCA : Ți poruncesc.

RUSET (*ezitînd*) : Au...

DUCA (*reflectînd*) : Am...

RUSET : Am cîștigat credința că nedrep-
tatea poate fi clintită.

DUCA (*schimonosit de furie*) : Nedrepta-
tea? Ce nedreptate? Care nedreptate?

RUSET (*ieșind din rol*) : Eu vorbesc acum
cu cuvintele lor.

DUCA : Așa e... Uitasem. Spune.

RUSET (*intrînd în rol*) : Le-am adus tur-
cilor aminte că țara bunului plac n-a
fost și nu e la apa Siretului.

DUCA : Cum? Cum ai spus?

RUSET (*ii place rolul*) : Că Moldova-i
căldare cu pulbere, și dîndu-i foc, odată
cu ceardacurile noastre se face tîndări
și înalta Poartă. (*Rolul s-a isprăvit.*)
Cam așa ar vorbi, dînd glas priceperii
lor puțin.

DUCA (*după ce l-a scrutat, stăpînindu-se
cu greu*) : Spune-i să intre. Și scoate-l
pe Teofil în curte. (*Ruset dă să iasă.*)
Și... (*Ruset se oprește.*) Ți poruncesc
să taci din gură altă dată... (*Ruset se
miră*)... cînd am să-ți mai dau po-
runcă, să vorbești. (*Ruset iese.*)

(*Duca se duce la fereastra din fund.
Afară viscolește. Cu minile legate la
spate e plimbat în cerc Moș Teofil. Intră
Durac. Văzîndu-l pe Duca întors cu spa-
tele, se apropie de fereastră. Cîteva clipe
privesc amîndoi în tăcere.*)

DURAC : L-ai aruncat în beci ca pe
tîlhari.

DUCA : Voi ai să-l culc în pat cu mine?
Nu-ți face gînduri. O lună, două. Poate
și mai puțin. Pînă ce vine Vodă-Hîncu
să-i ia locul. (*Insinuant.*) Numai să
vină.

DURAC : Ce vrei de la mine?

DUCA (*sălbatic*) : Să-l prinzi. Să mi-l
aduci legat. Să-mi pun piciorul pe gru-
mazul lui.

DURAC : A plecat din tabără de trei
zile.

DUCA : Știu. Dar îl poți ispiti să se-n-
toarcă. Și la un cot de drum, sau la
o trecere de apă... haț... Oamenii Ducăi
peste el! (*Pauză.*) Nu fi prost. Tu te-ai
ridicat asupra turcilor. Pentru dreptate.
Cită vreme Hîncu s-a lăcomit la
domnie. Rîvnește locul meu. Bani mei.
Moldova mea. Și pentru lăcomia lui
ne-a vîndut pe amîndoi. Iar vînzarea

— zice la Scriptură — păcat de moarte
este. Moarte să fie! (*Pauză.*) Cît?
(*Apropiîndu-se.*) Douăzeci de sate în
ținutul Sucevei și scaun în Divan; e
bine? (*Pauză.*) Dar dacă Duca — pu-
turosul asta — se leapădă-ntr-o bună
zi de turci? Și-o să aibă nevoie de
oameni cu credință, anume pentru
treaba asta?

DURAC : Nu-l cred.

DUCA : Și bine faci. Că turcii m-au adus
aici, și tot ei mă apără de ghearele
voastre. (*Se cănește.*) Dar poate te mai
răzgîndești. Că și eu, pînă mai ieri,
îmi ziceam : „Adu-mi-l, Doamne, înă-
întea mea, să-l bat cu buzduganul peste
fălci”. Și uite că nu-i așa. (*Suflă vîntul.*)
Cît? Treizeci? Patruzeci? Și vor-
nic peste Țara-de-Sus. E bine?

DURAC : Nu te-nțeleg.

DUCA : Ți-l cer numai pe Hîncu, auzi?
Tu, cu oamenii tăi, puteți pleca fără
sminteală. La unguri, la cazaci, la
dracu' să vă ia. Eu, pe el îl vreau.
Dă-mi-l! Altminteri, mi se face singele
negru și plesnesc. (*Durac tace.*) Nu fi
prost. Dintre noi doi, tu ești cel mai
în cîștig. La mine-i o toană. (*Înăbușit.*)
O patimă. (*Cu ochii scinteietori.*) Nu
ți-l cer pe Hîncu care ți-a fost frate.
Ți-l cer pe Hîncu care te-a vîndut.
(*Suflă vîntul. Duca se apropie de fe-
reastră.*) Parcă și înăuntru s-a făcut
frig. (*Se uită la moșneag.*) Să-i trimiți
ceva de pus în picioare. Și o cămașă
ca lumea... pînă se mai dezgheață.
(*Durac întoarce privirea.*) Nu fi prost,
Durac. El n-ar fi stat la îndoială, dacă
i-aș fi cerut-o. (*Oftează.*) Dar ce să-i
faci? Eu nu cu tine am de furcă.
(*Pauză.*) Cu el. Pe tine nu te dușmă-
nesc.

DURAC : Eu, da.

DUCA (*ride. Durac dă să plece*) : Mai
stai. De ce te grăbești? Astăzi, ești
oaspetele meu. Pe urmă, om vedea. Și
nu uita să-mi scrii din Liov. Că eu tot
la vorba mea rămîn... (*Durac dă iar să
plece.*) De ce te grăbești? Da, da, da...
cizmele și cămașa. O cămașă ca lumea.
(*Cu părere de rău.*) Pentru cîteva ceas-
suri, n-are rost să te mai cari cu ele.
(*Durac tresare.*) Cum vrei... Cum vrei...

DURAC : Cîteva ceasuri?...

DUCA : Din păcate. (*Scuzîndu-se.*) Miine
e duminică și gîdeu nu lucrează de săr-
bători. Pe urmă intrăm în postul Paștilor.
(*Trist.*) Așa că nu rămîne decît
azi. (*Bate din palme.*) Adu-l pe pircă-
labul Teofil. (*Lui Durac, împăciuitor.*)
Vezi ce spune și el, că-i om cu judecată
Sfătuțiți-vă. (*Iese, cu barba cîntă pe
jumătate. Prin ușa opusă intră Moș*

Teofil: Durac își scoate blana și i-o pune pe umeri.)

DURAC: Tată!

TEOFIL: E frig al dracului. Mare ticălos și Duca ăsta, ducă-se pe pustii! *(Se apropie de foc.)* Ce vrea în schimbul meu?

DURAC: Noște bani.

TEOFIL *(foarte încet, frecându-și mâinile):* Pe Hincu?

DURAC *(strigând aproape):* Tată!

TEOFIL *(cu neașteptată energie):* Nu!

DURAC: De unde știi?

TEOFIL: Nu-i greu de ghicit. Mare ticălos! Și-a pus în cap să mă dea gata. *(Durac dă din cap. Pircălabul îi citește șpaima pe față.)* Azi?

DURAC *(mecanic):* Mîine e duminică... Pe urmă începe postul Paștilor.

TEOFIL: Măcar aflu din vreme. Am timp să mă gîndesc la toți. La tine... La Păuna. Adică, la tine nu mă mai gîndesc, că te-am văzut. La ceilalți. *(Stingerit.)* Ai vreo fărîmă de tutun?

DURAC: Nu.

TEOFIL: Sigur că nu. Întreb și eu ca să mă aflu-n treabă. Te protestește frigul. *(Surd.)* Cel puțin, scap de el.

DURAC: De ce nu te-ai apropii de foc?

TEOFIL: Mi-e teamă să nu-mi vină greu pe urmă. *(Cu lăcomie.)* E bun focul... și apa... și femeia. Altădată...

DURAC: N-ai să mori.

TEOFIL: Ba da. Dar tare-aș mai fi vrut să mor toamna.

DURAC: Tată...

TEOFIL: Să mă-ntind pe pămînt. *(Își încălzește mâinile.)* Așa... și o ploaie caldă să mă vindece de viață. *(Cu ciudă.)* Barem o fărîmă de tutun să fi avut. *(Pauză.)* Hincu avea întotdeauna la el.

DURAC: Acum e la hotarul Sucevei. Aproape.

TEOFIL *(sever):* Apostol!

DURAC *(izbucnind):* Și-a bătut joc de mine! M-a vîndut!

TEOFIL *(cu nebănuită energie):* Nu te gîndi la tine...

DURAC: M-a călcat în picioare.

TEOFIL: ...că noi toți — cu mindria noastră... abur și fum. Numai Moldova rămîne. Și Moldova... azi... are nevoie de amîndoi... Trecători și nevrednici cum sînteți.

DURAC *(înăbușit):* M-a lăsat singur.

TEOFIL: Împăcați-vă. Aud c-ar fi fugit Iani. Atunci... *(Răsuflă greu.)* Atunci...

DURAC *(cu șpaimă):* Tată!

TEOFIL *(revenindu-și):* Nu-i nimic... Lasă... E-al dracului de bine să știi că nu te stingi degeaba... Să nu fi fost iarnă, era și mai bine. *(Începe să tremure.)* Butuc de fag uscat. Auzi-l cum trosnește. Dar e greu de tăiat. *(Pauză.)* Și de trăit. Foarte greu. *(Pauză.)* De cîte zile zici că sint aici?

DURAC: De șapte.

TEOFIL: Șapte. Încet au mai trecut. Șaptezeci de ani... ce repede. Împăcați-vă. *(Durac și-a ascuns capul la pieptul lui; Teofil îl mîngîie ca pe un copil.)* Așa... Că pe oameni îi putem amăgi... Așaaa... În judecata lui Dumnezeu prisosește mila... Așaaa... Dar Legea pămîntului e fără cruțare. *(Durac a ridicat capul. Se privesc în ochi.)* Și ca strigoii ne muncim, cînd o uităm sau cînd ne rupem de ea. *(Cu ciudă.)* Un strop de tutun să-mi fi lăsat.

DUCA *(întră și se apropie tacticos):* Ei?

DURAC *(dă din cap: nu).*

DUCA *(desprinde cu jungherul blana de pe umerii pircălabului. Blana cade. Duca se îndreaptă spre ușă. În prag se oprește și întreabă încă o dată):* Ei?

DURAC *(dă din cap: nu).*

DUCA *(bate din palme, apoi îl împinge cu jungherul pe pircălab, și iese în urma lui).*

Solștițiul de primăvară, 1673. Cortul lui Hincu și un colț de tabără, undeva, în sudul Poloniei. Astrologul, adică ce a mai rămas din el, cercetează ultima stea. Se apleacă, din cînd în cînd, făcînd semne pe pămîntul nisipos. Bărbierul, lingă cort, trage cu urechea.

BĂRBIERUL: Oare se-mpacă?

ASTROLOGUL: Sînt două pietre tari. Parcă n-aș crede.

BĂRBIERUL: De cînd a fugit Iani, s-arată mai domol. *(Un pas spre astrolog.)*

ASTROLOGUL: Stai. Tulburi horoscopul.

BĂRBIERUL: Ai să vezi că Ștefan îl întoarce.

ASTROLOGUL *(adîncit în calcule):* Cit am spus că fac șase ori nouă?

BĂRBIERUL: Cincizeci și patru.

ASTROLOGUL: Ești sigur?

BĂRBIERUL *(trăgînd cu urechea):* E și Păuna cu ei. *(Se așază cu picioarele sub el, își dezleagă desaga și începe să mănînce.)* Eu, drept să-ți spun, am cam intrat la grijă.

ASTROLOGUL (*privind la desagă*): De ce?

BĂRBIERUL: Pentru că Hincu... măria-sa Hincu nu vrea să țină seama de sfaturile mele. (*Astrologul se apropie și întinde mâna spre desagă. Bărbierul o mută la dreapta.*) Eu, ca om, nu zic, pot să greșesc. Dar cînd judec ca bărbier, niciodată.

ASTROLOGUL: Cum vine asta?

BĂRBIERUL: Pentru că bărbierul stă toată ziua cu mâna în păr. Prin meșteșugul lui e cel mai aproape de creier. Ehe!, să nu-l fi avut lingă el pe Olivier, n-o mai scotea Ludovic la capăt!

ASTROLOGUL: Ludovic... tot bărbier?

BĂRBIERUL: Regele Franței.

ASTROLOGUL (*interesat*): Cînd?

BĂRBIERUL: Acum o sută și ceva de ani.

ASTROLOGUL (*și mai interesat*): Și cît?

BĂRBIERUL: Și zece.

ASTROLOGUL (*gînditor*): O sută zece... (*Definitiv.*) Nu-l cunosc.

BĂRBIERUL (*întinzîndu-i un copan*): Recunoști că am dreptate? (*Astrologul tace.*) Recunoști?

ASTROLOGUL (*întinde mâna și dă afirmativ din cap, apoi, după ce a luat copanul*): Nu! (*Înfulecă.*)

BĂRBIERUL: Ai cam scăzut la trup în ultima vreme.

ASTROLOGUL: Sporește mîntea.

BĂRBIERUL: Așa-i că cioara e uneori mai gustoasă decît puilul?

ASTROLOGUL: E mai aproape de stele.

HRIZEA (*întră și vede oasele*): Vă-ndopați pe furis, ai? (*Ofînd.*) N-am mai pus carne în gură de la Crăciun.

BĂRBIERUL: O păcătoasă de cioară. Dar știam că vulturii nu se uită la ele.

HRIZEA: Aia tineri nu; dar ai bătrîni se mai spurcă. Haidem!

BĂRBIERUL: Plecăm?

HRIZEA: Măria-sa a poruncit să prăpădim foisorul cu pulbere și s-o pornim spre inima Pocuției. Strîngeți-vă toate marafeturile. În zori plecăm.

BĂRBIERUL (*cu parașon*): Ne înstrăinăm... ne înstrăinăm...

HRIZEA (*aspru*): Ai zis ceva, meștere?

BĂRBIERUL: Am zis că e bine... foarte bine. (*S-aud voci din cort.*) Poate se-mpacă.

(*Interiorul cortului. Hincu stă pe un scăunel. În fața lui, un crașon cu de-ale gurii. La oarecare distanță, Ștefan. O la-viță, un ulcior cu albăstrele.*)

HINCUL (*scurt*): Unde-i scrisoarea?

ȘTEFAN (*ezitînd*): Vrei s-o rupi?

HINCUL: De unde știi ce vreau?

ȘTEFAN: Te cunosc.

HINCUL: Atunci nu trebuia să vii. O pipă? Tutun turcesc dres cu miere. Din cămara lui Duca. Sau poate vrei mahorcă leșească.

ȘTEFAN: Aș vrea să vorbim întîi de focul ce ne arde. Apoi om vedea și de fum.

HINCUL (*legînd cu grijă bășica de tutun*): Atunci, du-i-o, rogu-te, lui Moș Teofil din partea mea. Știu că nu-l sperie iarba dracului.

ȘTEFAN: Nu-l mai sperie acum nimic pe pircălab. Dar nici nu-l mai bucură.

HINCUL (*privește spre Păuna, care a rămas neclintită, ca și cînd n-ar fi primit: apoi*): Au murit mulți?

ȘTEFAN: Destui. Și degeaba.

HINCUL: Spune-i lui Durac că eu, Hincul, o duc bine. Așa să-i spui.

ȘTEFAN: El m-a rugat să-ți spun că o duc greu.

HINCUL: Altceva.

ȘTEFAN: Stă scris în scrisoare.

HINCUL (*parcurge răvașul*): Așadar, Durac mărturisește că a greșit. Nu era ceasul potrivit să ne izbim cu turcii...

ȘTEFAN: Mărturisește.

HINCUL: ...și-mi făgăduiește cu jurămint să nu mai iasă din cuvîntul meu.

ȘTEFAN: Cu jurămint.

HINCUL: Și domnia-ta?

ȘTEFAN: Eu zic ce zice Durac.

HINCUL (*ajutîndu-l*): ...că dreptatea a fost de partea mea.

ȘTEFAN: Durac, hatmanul meu, îmi poruncește să cred c-așa a fost. Așa să fie.

HINCUL: Dar eu sînt deasupra lui Durac, cum singur spune, și te dezleg de ascultarea către el. Vreau să știu gîndul tău.

ȘTEFAN: Numai purtarea te privește. Și purtarea mea asta este. (*Pune genunchiul la pămînt.*)

HINCUL: Spune. Îți poruncesc!

ȘTEFAN: Ne-ai vîndut.

HINCUL: Așa crezi?

PAUNA: Ștefane!

HINCUL: Lasă-l. Cui?

ȘTEFAN: Să fi avut noi încă o mie de drăgani, Duca și-ar fi cules măselele. Dar ne-ai vîndut, Hincule!

HINCUL (*Păunei, care vrea din nou să intervină*): Lasă-l!

ȘTEFAN: Oameni am fost și ai vrut să faci scule din noi. Ti-am adus plocon viața noastră și ți-ai șters cizmele cu ea.

HINCUL (*Păunei*): Lasă-l!

ȘTEFAN: Dar gîndul meu nu schimbă faptele mele și-ți jur, aici, eu cel din-

ții, să te slujesc pînă la moarte, cu credință.

HÎNCU : În locul meu, ce ți-ai răspunde ?
ȘTEFAN : Durac vrea să primești.

HÎNCU : Nu el. Tu ce-ai răspunde ?

ȘTEFAN : Eu, Hîncule, n-aș mai fi avut grai din ziua aceea. Nici ochi să văd, nici inimă să bată. Dar cîtă vreme ai, primește, doamne.

HÎNCU (*foarte aproape de el*) : O mai iubesti, Ștefane ?

ȘTEFAN : La fel de mult cît ea pe tine. Aștept răspuns. (*Dă să iasă.*)

PĂUNA (*strîgîndu-l*) : Ștefane ! Mai stai să pui ceva în gură.

ȘTEFAN : Am mîncat pe drum. Aștept răspuns. (*Iese.*)

HÎNCU : Nu vrea să-mpartă pîinea cu mine.

PĂUNA (*potrivește florile din ulcior. Apoi, pentru a schimba vorba*) : Albăstrele. Îi plăceau și lui Nică. Spunea că... (*Tace speriată. Cu un gest bruscat. Hîncu mătură castronul de pe masă. Bucățile de cartofi se împrăstie pe pămînt. Păuna, cu părere de rău.*) Pusesem și unt. Vrei să-ți fierb alții ?

HÎNCU : Vreau să mă lași singur.

PĂUNA : Mai am puțin caș. De la Hrizea. (*I-l oferă ; Hîncu îi dă peste mină.*) Nu mai am nimic.

HÎNCU : De ce-ți place să mă chinui ? Pe bătrîn ți l-am ucis. De frate-tău mi-am bătut joc. Ce mai vrei ? (*Se așază jos și începe să mănînce cartofii minjiți cu pămînt.*)

PĂUNA : Să-ți fac alții.

HÎNCU : Sînt mai buni așa.

PĂUNA (*se așază în fața lui, ia cîte-un cartof, îl șterge de pămînt și-l duce la gură*) : Ai dreptate. Sînt mai buni.

HÎNCU : Atunci de ce-i mai cureți ?

PĂUNA : Nu-i mai curăț.

HÎNCU (*fără s-o privească*) : A fost tatăl tău. Și nici măcar n-ai tresărit.

PĂUNA : O să-l plîng toată viața. Acum nu pot... Mă duc să-ți aduc puțină apă. (*Se ridică.*)

HÎNCU : Du-te și nu te mai întoarce niciodată. (*Luîndu-i mîinile.*) Spune după mine : am să plec cu Ștefan...

PĂUNA : ...Am să plec cu Ștefan...

HÎNCU : Am să fac copii...

PĂUNA : ...Copii...

HÎNCU : Am să mă bucur de viață în fiecare zi.

PĂUNA : ...Am să mă bucur... Iar noaptea, cînd o să mă-ntrebe dacă-l iubesc, am să tac din gură. (*Dă să plece.*)

HÎNCU (*cu desperare*) : Nu pleca ! (*Rar.*) Gata. Nu mai am vlagă să mă port urît. (*Pauză.*) Întinde-te lîngă mine.

PĂUNA (*mîngîndu-l*) : Să ne limpezim mîințile.

HÎNCU : Iar mîine să ne chinuim iar unul pe celălalt.

PĂUNA : Și mîine să ne chinuim iar. (*Se sărută prelung și cu patimă.*)

(*O geană de lumină vestește apropierea zorilor. Bărbierul și astrologul stau cu boclucurile strînse în fața corturilor.*)

BĂRBIERUL (*trăgînd cu urechea*) : Vorbește în somn. Așa face-n fiecare noapte de cînd am trecut în Polonia.

ASTROLOGUL : Aerul.

BĂRBIERUL : Gîndurile... Cît era Iani, le măcinau împreună. De cînd a fugit...

ASTROLOGUL (*ciulindu-și urechile*) : Vi-scează.

BĂRBIERUL : Urît.

ASTROLOGUL : E luna jumătate. De aceea.

BĂRBIERUL : Inima grea.

ASTROLOGUL : Cînd plecăm ?

BĂRBIERUL : Să-l întreb pe Hrizea.

(*Hîncu și Păuna, întinși pe o laviță, unul lîngă altul.*)

HÎNCU : De ce-ai cules albăstrele ? Pentru că-i plăceau lui Nică ?

PĂUNA : Nu.

HÎNCU : Vrei să mă-nveți să iubesc ?

PĂUNA : Cu florile e mai ușor. Eu așa am început.

HÎNCU : Îmi pare rău că te-am întregat.

PĂUNA : Pe urmă am iubit un șoarece. De-abia făcuse ochi ; avea pielea străvezie și i se vedea inima zvîcnind. (*Pauză.*) Apoi s-a făcut mare.

HÎNCU : Pe Moș Teofil nu l-ai iubit ?

PĂUNA : Mult mai tîrziu ; într-o iarnă, cînd îi înghețaseră mîinile.

HÎNCU (*cu ciudă*) : Ce sănătoasă ești ! Cumplit de sănătoasă !

PĂUNA : Iartă-mă.

HÎNCU : De ce nu pleci ? E mai bine. Săgetătorul e-n dușmănie cu Fecioara.

PĂUNA : Săgetătorul și-a pierdut săgeata. Fecioara și-a pierdut fetia. Acum pot sta alături fără teamă.

HÎNCU (*se ridică, trece la masă, ia scrisoarea*) : Un vînzător, ai auzit ?

PĂUNA : Frate-meu nu scrie asta.

HÎNCU : Dar o crede. (*Pauză.*) Tu ?

PĂUNA : Eu nu cred nimic rău despre tine.

HÎNCU (*boțînd scrisoarea*) : Trufașul... Asta... n-am să i-o iert niciodată.

PĂUNA : Nu-l ierți pentru că se umilește în fața ta ? Că-ți cere iertare fără să fi greșit ? Că-ți întinde mîna ?

HÎNCU : Da. (Foarte încet.) Pentru că eu, Mihalcea Hîncu, n-aș fi fost în stare să calc peste mine.

PĂUNA : Nu vezi că te-ntărită? Nu pricepi? Se știe mai nevolnic decât tine; minte mai leneșă, braț mai încet. Vrea să te-ntreacă prin iubire. Răspunde-i, Hîncule. Nu te lăsa.

HÎNCU : Ce vrei să fac?

PĂUNA : Să primești. Vezi ce frumos îți scrie. (Netezind răvașul.) „Frate“... Asta ești tu pentru el. Aici, sub pata asta, Durac scrisese : „Mult iubite“... Nu te uita că-i mică hîrtia și murdară. N-a avut alta. E-adevărat : slovele tremură, rîndul e strîmb. Dar vorbele sînt cu dreptate.

HÎNCU : Muiate-n scîrbă și chinuite din condei. (Răspunzînd unui gînd al său.) O nebunie!

PĂUNA : O greșeală. E firesc : nici țurca nu se-nvată dintr-o dată. Nici baba-orba. Și voi ați început un joc viclean, pe un cîmp cît Moldova de mare. Un joc presărat cu capcane. Dacă nu că-deai tu, s-ar fi prins Durac mai tîrziu. Așa se-ntîmplă prima oară : greșeli... Dar acum luați-o de la capăt. Impreună. De ce mai stai la gînduri? A fost prima oară.

HÎNCU : Pentru că a doua oară așa face cu siguranță la fel. Și a treia. Mă știu. Oamenii nu mă-nfrîng, săgețile nu mă doboară. Dar undeva... (Arată spre inimă.) Aici. (Arată spre cap.) Sau poate aici... Pic... pic... „Serdarule făcut din smalt de China.“

PĂUNA : Închide ochii. Te rog. Vezi oastea lui Duca?

HÎNCU : Nu.

PĂUNA : Mai încearcă. Acolo, pe deal...

HÎNCU (moale) : Nu.

PĂUNA : Printre butucii de vie...

HÎNCU : Parcă.

PĂUNA (intens) : Auzi trîmbițele? Simți tropotul cailor? Praful?

HÎNCU (în șoaptă) : Unde e Durac?

PĂUNA : De-a dreapta ta.

HÎNCU : Unde e Ștefan?

PĂUNA : De-a stînga.

HÎNCU (gemînd) : Nu.

PĂUNA : Întoarce capul și privește-i!

HÎNCU : Ce fierbere!... Ce zarvă!...

PĂUNA : Acum ți-ai făcut cruce...

HÎNCU : ...M-am săltat în șea.

PĂUNA : Drăganii își flutură cușmele : „Trăiască Hîncu!“

HÎNCU : Trăiască Durac!

PĂUNA : Trăiască Moldova!

HÎNCU : Pentru copiii și pentru morții noștri!

PĂUNA : Pentru dreptate!

HÎNCU : Înainte!

PĂUNA (strigînd) : Acum dai pînteni calului...

(Între Hrizea aducîndu-l pe Iani.)

HÎNCU (într-un urlet) : Și mă-ntorc înapoi. (Cade cu capul pe masă. Vel-vistiericul rămîne în colțul scenei, ținînd strîns în mînă o boccea. După o lungă pauză, Hîncu ridică fruntea scaldată de sudoare. De astă dată el e cel împăcat, și Iani e cel care se zbuciumă și se teme. Hîncu i se adresează cu o dureroasă detașare de sine.) Unde?

HRIZEA : La hotar.

HÎNCU : Lasă-l; e om bătrîn. (Îi face semn Păunei și lui Hrizea să iasă. Lui Iani.) Nu-ți fie teamă. M-am schimbat. (Iani face un pas nesigur înainte.) Apropie-te. (Încă un pas.) Acum nu mai sînt în stare să fac rău nimănu. Doar mie. (Îl măsoară.) E adevărat că tu faci parte din mine.

IANI : De asta mi-e frică.

HÎNCU : Îți aduci aminte cînd îmi spuneai că mă cumperi? Un singur adevăr. M-ai cumpărat. Pe urmă m-ai vîndut. (Cu oboseală.) Acum ce mai vrei?

IANI : Să-ți cer iertare.

HÎNCU : De ce? Era firesc. Toate mi se par atît de firești. Acum. După. Pe cît de nefirești mi se păreau înainte de a se petrece.

IANI (cu o licărire de viclenie și nădejde) : Nu mă-ntrebi nimic de Caliopi?

HÎNCU (nepăsător și afabil) : Ba da. Ce face?

IANI : N-a vrut să vină cu mine. La Camenița și-a tăiat părul și a intrat la mînăstire. (Desface boccea. E plină de păr.)

HÎNCU (zîmbet ușor) : N-aș fi crezut-o în stare. (Gînditor.) Va trebui să rămînă acolo pînă-i va crește din nou. (Îl prețiră.) Foarte frumos! Spune-i să-și dea cu pucioasă la rădăcină.

IANI (a prins curaj) : Iartă-mă. M-ai făcut sftenic de taină. Mi-ai dat bani... (se înecă)... cîinste...

HÎNCU : Ce folos? Nu te-am putut mulțumi. (Iani îi cade la picioare; Hîncu îl ridică și-l consolează.) Și eu fac la fel. (Cu amărăciune.) Fug de cei care mă bucură și alerg după cei care mă pierd.

IANI : Te-ntorci înapoi?

HÎNCU : De ce?

IANI : O să fie altfel... Acum nu mă mai ai pe mine...

HÎNCU : Te-nșeli. Întotdeauna voi găsi un Iani care să-ți semene. Și-ntotdeauna am să-i dau ascultare. Mă cunosc. Și asta e poate marea tristețe. (Simplu.) Ești obosit?

IANI: Am mers trei zile numai prin pădure.

HÎNCU (*firesc*): Dacă-mi spuneai din timp, ți-aș fi dat o căruță. (*Cu oarecare interes, pentru prima oară.*) Și ce-ți făgăduise Duca?

IANI: Că mă bate.

HÎNCU (*admirativ*): Și totuși ai vrut să te-ntorci la el. (*Pricepe.*) Pentru că Duca e adevăratul tău stăpîn. (*Blind.*) E lacom ca tine, șiret și rău. După legea ta, numai lîngă el te-ai fi putut împlini. Bani... cinste... cum spui... nu fac două parale. Ne e sete tuturor de împlinire. (*Mîzgălește la repezeală cîteva rînduri pe-o hîrtie.*)

IANI (*gemînd*): Și foame.

HÎNCU: Cîți ani spui c-au trecut? Doi... cinci? Nu. A trecut viața. (*Își ciocănește pieptul.*) ...Aici, înăuntru. Afară. sub cer, printre oameni, n-a trecut decît un nebun.

IANI: N-am să mai plec de lîngă măriata.

HÎNCU: Sigur că nu. Pentru că n-am să te mai las. Dar nici tu pe mine. (*Smulge o funie de la cort.*)

IANI (*alarmat*): Ce vrei să faci?

HÎNCU: Nimic. Să-ți leg brațul de brațul meu.

IANI (*ferindu-se de funie, ca de șarpe*): Nu.

HÎNCU: Ba da. (*Fără răutate.*) Mi-e atît de scîrbă de tine, c-aș fi în stare s-o rup la fugă. (*Înnodînd funia.*) Dar nu trebuie s-o fac. N-am dreptul. (*Stringe.*) Așa. Unul lîngă altul.

IANI: Dă-mi drumul... lasă-mă.

HÎNCU: Te doare? Oamenii-i fac să sufere întotdeauna pe cei care le sînt aproape. (*Smucește funia.*)

IANI: Lasă-mă. (*Îl tîrăș'e după el, se apleacă și culege de pe jos o șuviță de păr scăpată din boccea. De acum încolo nu va mai opune nici o rezistență.*)

HÎNCU (*sfîșietor*): Cît de strîns trebuie să fim legați unul de altul ca să avem aceeași soartă? (*Lui Iani.*) Îndeasă-te-n mine! Măcar mîinile să ni le apropiem. Carnea asta pătată de soare. Că sufletele zboară fiecare-ncotro și vorbele aleargă una după alta, fără să se ajungă. (*Îl smucește. Ies amîndoi.*)

ȘTEFAN (*intrînd împreună cu Păuna*): Se scaldă vrăbiile-n praf. O să ne apuce furtuna pe drum. Unde e? (*Privesc în jur.*) N-am făcut bine, știu, dar mi-a fost greu să mint. (*Dă cu ochii de hîrtie.*) Ce-i asta?

PĂUNA (*cercetînd hîrtia*): Pentru Durac.

ȘTEFAN (*incercînd să descrieze scrisul*): Nu-nțeleg.

PĂUNA: A scris-o în grabă.

ȘTEFAN: Dar ce-i scrie? Nu vine cu noi?

(*Bartoldo intră îmbrăcat de plecare. Strai galben și pălărie roșie, după rînduiala astrologilor.*)

PĂUNA (*trist*): Ce mai spun stelele, dascăle?

ASTROLOGUL: Numai bine. Vezi, domnia-ta, lumina ceea jucăușă care înțeapă bolta în dreptul degetului meu? Ghimpele ei scrie pe cer că măriia-sa va ajunge la bogată slavă. De șapte zile o citesc și de-abia astăzi mi-a spus tot ce știe.

HRIZEA (*intră speriat; în urma lui, bărbierul*): Păuno... căpitane... S-a-nchis în foisor împreună cu Iani. Veniți în grabă!

PĂUNA: În foisor?

ȘTEFAN: Cum?

HRIZEA: Mi-a spus să fie toată lumea la porunca domniei-tale. Apoi mi-a luat amnarul din mîină și au intrat în foisor. Îl țin de funie.

ASTROLOGUL: În foisorul cu pulbere...

ȘTEFAN: De ce nu te-ai dus după el?

HRIZEA: Am vrut, dar mi-a poruncit să-l aștept la cincizeci de pași.

BĂRBIERUL: A închis și poarta. Veniți repede. Strigați-l!

(*Păuna iese, strigînd, împreună cu Hrizea. Se aude o bubuitură puternică.*)

ȘTEFAN: Prea tîrziu. (*Altă bubuitură, apoi tăcere.*)

HRIZEA (*intră împleticindu-se și cade ca o piatră*): S-a omorît. Am știut c-o să se omoare.

BĂRBIERUL (*incet astrologului*): Spuneai că-l așteaptă slavă. Te-a mințit steaua, dascăle.

ASTROLOGUL (*tot incet*): Săgetătorilor, slava le vine după moarte.

ȘTEFAN: Săgetătorul... Ar fi putut să mîntuie Moldova. Știa să pătrundă-n cetăți, în mintea și-n inima oamenilor. Dar să-i iubească nu s-a priceput. Și fără asta, orice răzvrătire risipă-i și drum spre nimic. (*Lui Hrizea, care se scutură de plîns.*) Șterge-ți ochii, sotonice. Nu-i vreme de plîns. Lasă bocetul pe seama femeilor. Spune: Dumnezeu să-l ierte. Apoi, după cuvîntul lui, să-nțoarcem oastea spre tabăra lui Durac. Și de-acolo, la Moldova. Pe dealurile Cetățuiei, soarele coace struguri pentru noi!

C O R T I N A

Iași, aprilie 1966